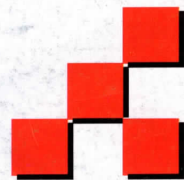

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

GODINA XIII.

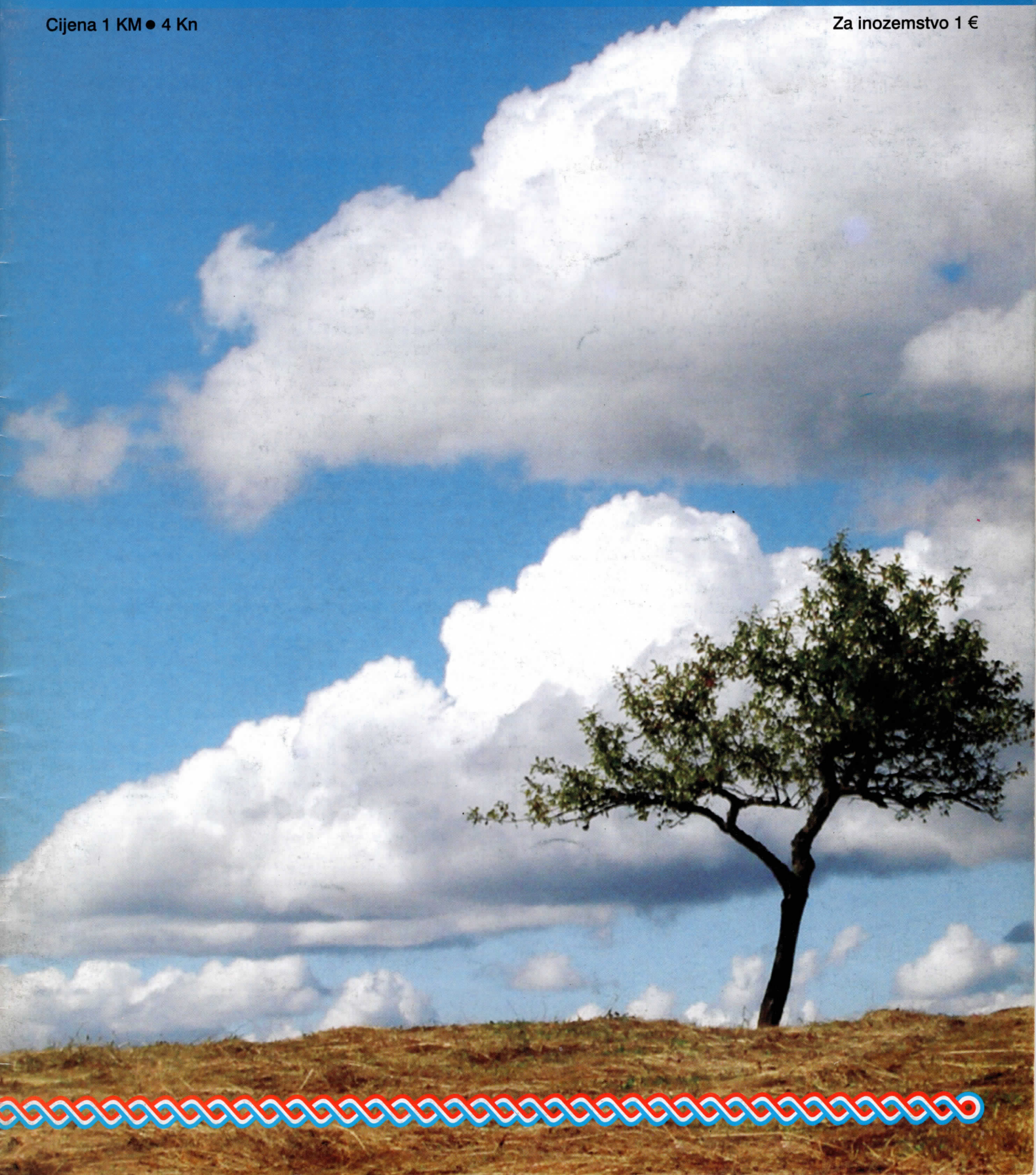
BROJ 151

VAREŠ

SRPANJ 2007.

Cijena 1 KM • 4 Kn

Za inozemstvo 1 €

Između dva broja

Na globalnom planu predstava o prisnosti **Busha** i **Putina** sa ciljem izgladivanja reinkarniranih hladnoratovskih odnosa dviju nuklearnih sila, na političkom planu u našoj zemlji rastuća netrpeljivost **Dodika** i **Silajdžića** te nove epizode u lutanju političkih predstavnika bosanskohercegovačkih Hrvata i, na sve to, imenovanje novoga Visokog predstavnika za BiH, Slovaka **Miroslava Lajčaka**. Diplomata kojemu su povjerene široke, tzv. bonnske ovlasti prvi put se doima neuvijenim i, za razliku od svih njegovih prethodnika, prvi put ne dolazi s tipičnoga europskog zapada nego iz jedne zemlje koja je i sama prošla tranzicijska iskustva. Pozitivno se računa i s faktorom da će mu njegovo slavenško podrijetlo pomoći da razumije naš mentalitet, pa je očito došao kraj vremenu u kom su se naši političari "pravili Englezi" jer je naspram njih sjeo čovjek odlično govori naš jezik i jasno im rekao da se okane politiziranja i politikanstva, a uhvate kompromisa i napretka svoje zemlje. Dužni smo se ovom prilikom prisjetiti i vlastite vjere –

izricane više puta upravo na ovoj stranici – u odlazećeg Visokog predstavnika **Christiana Schwarz-Schillinga**, koji je, međutim, možda i zbog bremena godinâ, svoj mandat potrošio trajlavo.

Još samo koju oko aktualnih iako opterećujućih zbivanja na lokalnom planu, nepoželjnih u ove dane kad sav normalni svijet traga za druženjem i odmorom, ali nužno je da se neke stvari zabilježe i upamte. Recimo, oslobađajuća presuda šestorici Bošnjaka optuženih za ratne zločine nad hrvatskim zatočenicima u Varešu 1993. (o optužnici smo pisali u "Bobovcu" broj 137)! Čitajući presudu, sudac Kantonalnog suda u Zenici **Adem Pezer** izjavio je kako tužiteljstvo nije uspjelo dokazati da su optuženici počinili krivično djelo. Štrajk uposlenika u zdravstvu u ovim ljetnim danima zamrznut. Pa spomenimo onih nikad realiziranih 2% sredstava općini od izvoza šume s vareškog područja, da se ne iznevjeri tradicija. Neizostavna su tema iz broja u broj i vareški putevi, odnosno izvođači koji se na svakakve načine poigravaju s nama. I dalje nema

očekivane kvalitete, nema reda, nema poštivanja rokova, i nikad nema nikakva reagiranja nadzornog organa. Zagazili smo u 21. stoljeće, a posvuda se za nama prašina diže, pod kojom nijemim povijanjem negoduju stabla i stabljike okolne vegetacije, odnosno grubim riječima vozači iole modernijih automobila.

U svakom slučaju, ljetni su odmor i punom jeku i promet se cestom uza Stavnju vidno pojačao. Da ne bismo svoje goste u Varešu očekivali i zamarali problemima koji su ionako preveć očigledni, jedna je od tema u ovom broju "Bobovca" upravo odmor. Za tu nam je svrhu podarena i fotografija na naslovnoj stranici. Primijetiti ćete i da je ovaj broj lista stjecajem okolnosti porastao na 24 stranice! Poslije vaših stajališta o "Bobovcu" koja su prispjela i objavljena u posebnom prilogu uz prošli (jubilarni) broj, i poslije njegove uspješne promocije u velikoj općinskoj dvorani, uredništvo je s posebnim elanom pristupilo redizajniranju lista, a sve likovno-tehničke i grafičke novosti koje opažate djelo su našeg urednika, našega likovnog umjetnika i

JESTE LI NABAVILI?

Ako još niste nabavili jubilarni, 150. broj "Bobovca" s posebnim prilogom na 16 stranica u boji – u kome možete pročitati (i kao vrijedno svjedočanstvo sačuvati!) 25 mišljenja o "Bobovcu" čitatelja s raznih strana svijeta – ne propustite obogatiti vlastitu riznicu vareških uspomena i to po uobičajenoj cijeni Vašeg i našeg "Bobovca" od samo 1 KM!

Po Vaš primjerak jubilarnog broja možete svratiti u Knjižaru "Terzić" cijeloga ljeta.

grafičara **Dubravka Tokmačića**. Uz donekle promijenjenu koncepciju, u "Bobovcu" će se i dalje na prvome mjestu nalaziti brojne priče o bivšem i sadašnjem vareškom čovjeku, a, u cilju spašavanja od zaborava barem dijela onoga što čini našu kolektivnu memoriju, s ovim brojem pokrećemo novu rubriku Iz starih albuma. Listajući stare vareške albume i objavljujući stare fotografije, pri čemu veoma ozbiljno računamo i na vašu suradnju (više na str. 23), i fotografijom ispisujemo našu povijest. Bez vas, dragi naši čitatelji, i bez vaše suradnje ovaj bi foto-spomenar bio nezamisliv.

Nimalo slučajno ovu rubriku započinjemo s Kapijom kao jednim od simbola Vareša koji ovih dana nepovratno nestaje. "Slučaj Kapija", čini nam se, na najbolji način potvrđuje opravdanost ove rubrike, ali i naše nakane da publiciranjem spasimo od zaborava ono što možda negdje u zakucima svojih intima čuvamo, a što ima opću vrijednost koju smo spremni podijeliti s drugima kojima je Vareš i sve vareško duboko na srcu. **B**

Iz župnih matica

VAREŠ

Kršteni: Dunja Božić (Borisa i Emire).

Umrli: Marko Gavran (1919.), Filip Andrić (1933.), Lucija-Branka Zovko rođ. Miletović (1927.), Mato Bogeljić (1928.), Alojzije Grabovac (1920.).

ISPRIKA U prošlom broju "Bobovca", u rubrici In memoriam (str. 17), došlo je do nenamjerne pogreške tijekom pripreme lista. Naime, iznad imena Staka Mijatović trebalo je stajati samo In memoriam, no greškom se između našla i jedna nevezana rečenica, zbog čega se ispričavamo čitateljima, a osobito rodbini pokojnice.

Uredništvo

"Bobovac" su financijski potpomogli **Bruno Gavran** iz Drvara s 20 KM, te **Vera Puljić** iz Splita (Hrvatska) s 20 KM, na čemu im uredništvo toplo zahvaljuje.

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI: M. MARIJANOVIĆ

KAPITALNA (U)LAGANJA

Na 26. sjednici Općinskog vijeća Vareš održanoj 4. srpnja 2007. godine razmatrano je 14 točaka dnevnoga reda. Prva točka od koje se više očekivalo bila je informacija općinskog načelnika o aktualnoj problematiki na području općine, no ona je izostala u pisanoj formi, a obrazloženo je da je to zbog nedostatka zbivanja. Neki su to nerado prihvatili, jer s obzirom na ukupnu težinu situacije nije dobro što se ništa ne zbiva i što se jednostavno miri s time.

Zanimljivije je postalo negdje oko sredine sjednice kad je na red došlo davanje suglasnosti na Protokol o međusobnoj suradnji sedam općina središnje Bosne, uokvirenih planom Sarajevske razvojne agencije (SERDA), po pitanju sanacije postojećih odlagališta komunalnog otpada i utvrđivanja lokacije za regionalno odlagalište. Svima je laknulo kad je načelnik **Hamdo Fatić** prenio zaključak predstavnika sedam općina da se određivanje lokacije na području općine Vareš ne bi isplatilo zbog visokih transportnih troškova. I odmah se moglo prijeći na narednu točku, tj. informaciju o predloženim i odobrenim projektima za Program kapitalnih ulaganja Vlade Zeničko-dobojskog kantona za 2007. godinu. Kako svaka informacija služi tek za upoznavanje sa stanjem, tako ni ova nije mogla doprinijeti mijenjanju svijeta, ma koliko se vijećnici ne slagali s onim što u njezinu sadržaju stoji, a stoji da je Kanton od šest prijedloga s općinske liste prioritarnih ulaganja prihvatio samo jedan, i to posljednji – rekonstrukciju ulice Zukići, u što će uložiti 90 tisuća KM ili tek šesti dio od ukupnih sredstava namijenjenih za područje vareške općine. Ostali iznos od 485 tisuća KM utrošit će se u projekt rekonstrukcije dijela regionalnog puta Breza–Vareš. Upravo je to izazvalo ogorčenje vijećnika, jer ako se radi o kapitalnim ulaganjima u općinu, a novci se sliju na regionalni put, koji je od općeg interesa i za regiju, onda za vareške lokalne ceste koje naprosto vape za uređenjem i dalje nema nikakve nade. Predsjedatelj Vijeća **Zdravko Marošević** još jedanput je osobno prosvjedovao zbog činjenice da je načelnik svojim potpisom pristao na takvu raspodjelu sredstava, ustvrdivši kako se smišljeno obnavlja samo ona cesta koja vodi iz Vareša, zbog lakšeg i bržeg izvoza kapitala, a ne zbog vareških ljudi, jer da se o njima vodi računa onda ih se ne bi primoravalo na iseljavanje upravo time što ne postoji nikakva naznaka da će za života dočekati asfaltiranje ceste do svojih sela. Iz rasprave se doznalo i za skandalozno stanje na dionici regionalnog puta kroza Zvi-

Priridili: **Mladenko Marijanović,**
Lara Brđanović i Mijana Berberović

jezdu, koja je dobila potpuno nov asfalt prije manje od dvije godine, a već sada se na nju stavljaju zakrpe! Bilo bi dobro da se tko god sjetio upitati za tvrtku koja je vršila nadzor tih radova i za mogućnost podizanja tužbe protiv nje, jer bude li recimo ista tvrtka nadzirala i dionicu prema Pajtovu Hanu, onda je jasno što i ondje slijedi. Izražavanje svoga negodovanja stanjem na vareškim cestama i raspodjelom sredstava iz kapitalnih ulaganja vijećnici su odlučili pretočiti u "oštro prosvjedno pismo" kantonalnoj Vladi, kojim se zapravo dezavuirala autoritet općinskog načelnika, jer je prekasno za bilo kakve promjene oko tih ulaganja, a i da nije, kantonalna Vlada to tradicionalno ne bi ni pročitala.

Sjednica je do završetka ostala u znaku kojekakvih pisama. Jedno je stiglo Vijeću – a i brojnim drugim instancama, uključujući medije i OHR – od vareškog ogranka Srpskoga građanskog vijeća (SGV) u kome se apostrofira ugroženost Srba u Varešu i nemogućnost njihova zapošljavanja u javnim službama prije svega, i zbog te nacionalne diskriminacije upozorava na moguću poziv za kolektivno iseljavanje. Drugo je, na iznenađenje ostalih vijećnika, *ad hoc* sastavljeno tijekom jedne stanke od strane vijećnika SDA, s prijedlogom da ga se uputi strankama i svim institucijama uključenim u razgovore o ustavnim promjenama kao inicijativa za izdvajanje općine Vareš iz ovog kantona. Ostatak vijećnika, koji na svakoj sjednici pomalo brui o tome ali to nikad ne konkretizira, nije imao kud nego većinom glasova podržati taj prijedlog, makar i sumnjali da iza svega stoji neki

čudan politički manevar.

FESTIVAL ČAJA

Među 180 izlagača na Petome međunarodnom festivalu čaja i ljekovitog bilja održanom u Sarajevu 16. lipnja 2007., srebrna medalja "Bosanski ljekoviti cvijet" dodijeljena je obiteljskoj tvrtki "Ekofarma" Duboštica, točnije **Jozepki Đurić** sa sinom **Slobodanom** i unukom **Ankicom**, za izvrsnost kvalitete u kategoriji pripravaka na bazi ljekovitog bilja. Proizvode "Ekofarme" moguće je nabaviti subotom prije podne na tržnici u Varešu.

MLADI I NASLIJEDE

Sredinom svibnja 2007. Federalno ministarstvo kulture i sporta u okviru manifestacije "Dani europskog naslijeđa u Bosni i Hercegovini 2007. – Mladi i naslijeđe" raspisalo je natječaj za izbor najboljih učeničkih radova na temu: Suvenir kao replika kulturnog dobra Bosne i Hercegovine. Cilj natječaja je usmjeriti pozornost na prave vrijednosti i usprotiviti se kiču koji je trenutno dominantna suvenirska ponuda u Bosni i Hercegovini.

S obzirom na to da Vareš ima mnogo kulturnih dobara, a vareška srednja škola mnogo talentiranih učenika, s oduševljenjem su se prijavili na natječaj i prionuli na posao. U okviru školskih sekcija učenici su pisali dokumentarne radove, slikali na svili, tekstu i staklu, i fotografirali, a tema su bila kulturna dobra Vareša i okolice: kraljevski grad Bobovac, kameni most u Varešu, stara vareška crkva, nova katolička crkva, steći u okolici Vareša, kovački majdani u Očeviji i džamija na Karićima.

Škola je imala zadatak osnovati komisiju koja je izvršila odabir

radova sljedećih učenika: **Zvonke Zlovića, Aide Operta, Nikoline Filipović, Amire Pajt i Fate Suljić**, a koji su potom predani Ministarstvu kulture i sporta. Žiri koji će nagraditi najbolje učenike i nastavnike, a izložba najboljih radova bit će predstavljena javnosti u rujnu ove godine.

PRIZNANJE STUDENTICI

Putem e-maila na adresu našeg lista stigla je obavijest iz američke države Minnesote o priznanju našoj mladoj sugrađanki **Danijeli Stanić**, koja ondje studira kazališnu umjetnost. Obavijest smo dobili s koledža, što je inače američka praksa s ciljem promoviranja uspješnih studenata u lokalnim medijima s njihova područja.

Tekst koji smo dobili, u prijevodu s engleskog jezika, glasi:

"Danijela Stanić, kći **Borislava i Bojane Stanić** iz Vareša, Bosna i Hercegovina, odlikovana je tako što se njezino ime našlo na dekanovom popisu koledža *Saint Benedict* za proljetni semestar 2007. god. Da bi se našli na dekanovom popisu, studenti moraju imati prosjek ocjena najmanje 3,80 (od mogućih 4).

Koledž *Saint Benedict* i sveučilište *Saint John* dva su vodeća koledža za liberalnu umjetnost čije jedinstveno partnerstvo pruža studentima integrirano iskustvo učenja, koje zahtijeva visok stupanj angažiranosti, pripremajući ih za rukovođenje i službu u globalnom društvu. Iskustvo studenata je prođuhovljeno katoličkom i benediktinskom tradicijom i izuzetnim osjećajem pripadnosti zajednici."

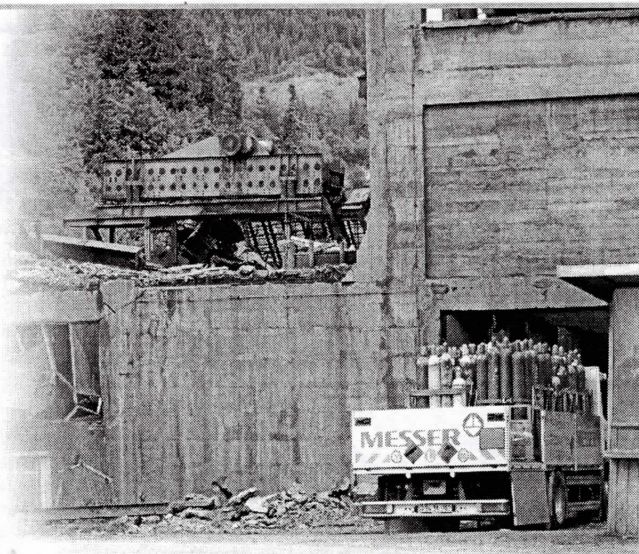
Danijela je radila za organizaciju *Peace Trails* i tako dobila ponudu da završi školovanje na koledžu u Americi, a stipendiju je dobila od Fondacije *Whalen Family*.

B

STIG'O PLIN!

Ako se uzme govoriti o investicijama na vareškom području, pošteno bi bilo reći da su nade Varešana u taj efekt privatizacije "malo propale". Kupci vareških poduzeća u stanju su, međutim, iznijeti sasvim drukčije pokazatelje. Oni će priču uvijek okrenuti u smjeru visokih troškova eksploatacije i mukotrpnog transporta vareških dobara. Doista, koliko samo goriva svakodneвно potroše motorne pile u vareškim šumama ili koliko je plina potrebno rezačima staroga željeza, a gdje je tu još i prijevoz...? I, zar to nisu već dovoljna ulaganja?!

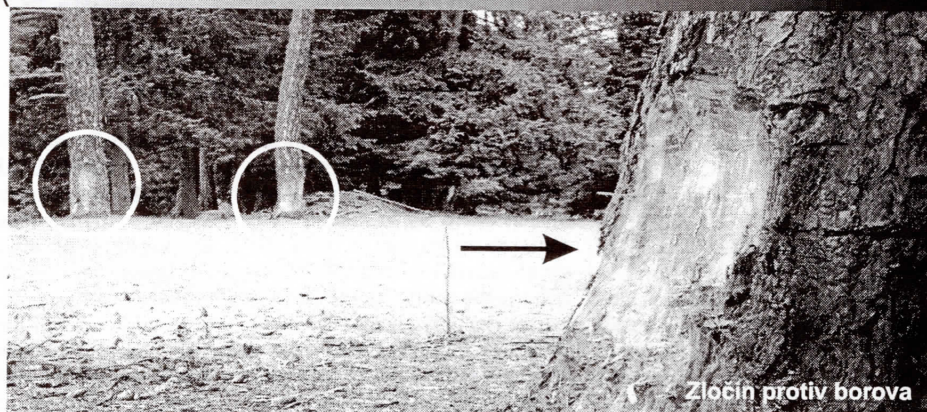
M. M.

Rezanje se može nastaviti

■ AMBIJENT ZA ULAGANJA

Dogodi se ponekad da čovjek krene nekamo jednim poslom i onda se ondje pozabavi nečim sasvim drugim. Tako je otprilike izgledao i posjet našeg urednika stanovnicima posljednje kuće u selu što se po svojim borovima Bijelim Borjem zove. Išao s ciljem da se upozna s poslovnim planovima inventivnog bračnog para iz Njemačke, a zapravo se mnogo više upoznao s destruktivnim odnosom nas prema vlastitim vrijednostima.

ZRCALO DRUŠTVA

Piše Mladenko Marijanović

Jelena Kuhač-Odenwald i njezin muž Matthias priznati su stručnjaci na polju psihičkoga zdravlja i rehabilitacije traumatiziranih osoba. Žive u njemačkom gradu Heidenheimu, kod Ulma, gdje su osnovali jednu ustanovu, isprva za liječenje izbjeglica s područja bivše Jugoslavije od stresa proživljenog u ratu. Paralelno rade u svojim ordinacijama u Heidenheimu, gdje se između ostalog bave liječenjem njemačkih građana, najčešće žrtava obiteljskog nasilja. Kako je Jelena rođena na Tisovcima – s kojih je prije 35 godina otišla u Njemačku – privučena davno usađenim ljepotama zavičaja ali i zaintrigirana psihičkim stanjem ljudi poslije rata, skupa s Matthiasom traži načina da nešto napravi i pokrene u svom rodnom kraju. Za početak kupuju nedovršenu kuću nakraj Bijelog Borja, na lokalitetu Vresika, na samom rubu između livade i šume. Ulažu u kuću s namjerom da tu povremeno dođu krijepti dušu, a možda se i trajno preseliti, te od već stečenih sredstava živjeti u okolišu koji odmara i očarava. Ubrzo postaju svjesni da nisu u stanju prepustiti se tolikoj pasivnosti, pogotovu što uočavaju razne potencijale oko sebe, te se počinju pitati čemu bi se zapravo prije posvetili. Ljudima ili okolišu, ili i jednome i drugome?

Otprilike znaju za prepreke koje naše korumpirano društvo postavlja pred svakoga tko ima zdrav kapital i želi raditi pošteno. No, ako su oni spremni na napore i rizike, računaju da će i ovdašnje instance shvatiti da im je to interes. Krenuli su s dva plana. Prvi je proizvodnja ogrjevnog briketa od silnog otpadnog drveta koje leži posvud uokolo. Bio bi to mali pogon, jer njima je u tome ekološki i socijalni aspekt gotovo važniji od ekonomskog. Drugi plan bi se ostvarivao u okvirima njihove struke, turizma i susreta ljudi i kultura. Gospođa Jelena spominje cijeli niz pravaca u kojima se to može razvijati. Od terapijskog učinka samog boravka u takvoj, i pored vidljivih rana, još uvijek fascinantlyj prirodi do iskorištavanja ljekovitih trava kojih već u vlastitom dvorištu ima u nevjerojatnom broju vrsta. Najznačajnije je to što Jelena i Matthias poznaju mnoge kolege iz struke ili primjerice iz farmaceutskih tvrtki i što ih imaju u planu dovesti na Bijelo Borje, ne samo kao svoje goste nego ih i zainteresirati za ovaj kraj u smislu novih, pa i daleko većih ulaganja. No, najprije oni moraju postići željeni cilj, a to je izgradnja objekta u tu svrhu, koji bi u skladu s namjenom dobio ime "Kuća susreta". Lijep i ravan proplanak omeđen borovima, stotinjak metara dalje od njihove kuće, idealno je mjesto.

Uz pomoć aktivnih i zainteresiranih građana Vareša, pokrenuli su proceduru za otkup tog zemljišta na kojem bi onda počeli gradnju. Ali, kako se od gomile papira i kojekakvih administrativnih dozvola malo što može pribaviti u Općini, gotovo svakodnevno treba ići kucati na desetina vrata kantonalnih institucija. (Nije ni čudno što je magistralni put M-17 kojim se prometuje ka Zenici najfrekventniji u zemlji) Neka podatak govori: da bi izganjali samo dva papira, Jeleni i Matthiasu bila su potrebna četiri tjedna, dakle cijeli godišnji odmor.

To s tromom administracijom predstavlja tek jednu razinu problema, a postoji i druga. Protekle su zime doživjeli da je netko iz nejasnih razloga presjekao ionako škrt dovod vode za selo Mir i za njihovu kuću. No, ono s čime se ambiciozni bračni par susreće čim izađe iz svoga dvorišta također ne zaslužuje samo osudu nego hitne mjere. Tek što se zakorači u šumu, na sve strane ima raznog otpada: kućnog, građevinskog, izletničkog, pa i otrovnog: spužvi, saloni, ta, plastike... A zatim, zapanjujući prizor. Gotovo svi borovi oko proplanka koji bračni par želi otkupiti osakaćeni su sjekirom, samo zato da bi se njihova luč iskoristila za potpalu. Iako nismo u kamenom dobu, nego u vremenu u kojem postoje papir, karton i na koncu same kocke za potpalu, nemoguće je razumjeti svijest onoga tko je došao na ideju da redom uzima iverje sa svih borova. Upropastiti i jedno stablo, pa još kad je u posjedu države, kazneno je djelo za koje se odgovara pred sudom, ali sustavno ih uništavati – to se zove ekocid. Postoje li u nas šumari ili eko-policijska, zapitala je Jelena duboko razočarana i rastužena, prisjećajući se kako su naši stari bili obazrivi prema prirodnim bogatstvima i onome što su imali, čak od mjere da su jedni drugima pozajmljivali žeravicu za potpalu vatre...

U svakom slučaju, ako Jelena i Matthias uspiju realizirati svoje planove, to bi bilo i u korist lokalnog stanovništva, a i same općine. U suprotnom, Varešu bi mogla ostati još jedna u nizu ružnih preporuka, i tad više neće biti važno tko je kriv. Ako se doista želi ne samo privući, nego, kao u ovom slučaju, omogućiti ulaganja, pogotovu ovakva – čista i poštena, onda se svaki pojedinac u ovom društvu, od onog birokrata u Zenici do onog termita u šumi, žurno mora odreći svojih ružnih i strancima neshvatljivih navika. No, daleko od toga da bi se takvi trebali praviti fini samo kako bi ugodili strancima; trebali bi konačno shvatiti da je ovo okruženje njihovo i da uništavajući ga, zapravo, unazađuju sami sebe.

B

Nekoć se za odmor valjalo izboriti i dokazati da je potreban svakom čovjeku. Pri tome su ljudi upirali prstom u prirodu koja se odmara u zimskim mjesecima ili u Bibliju koja veli da se čak i Bog odmarao nakon stvaranja svijeta. Danas više nije tako jer se svi slažu da je čovjeku potreban odmor.

Ali i dalje odmor za mnoge predstavlja poveliku muku! Nešto od te muke prosijava kroz sljedeća pitanja: Kako namaknuti dovoljno novca za odmor? Kako biti u trendu s ostalima? Kako dospjeti onamo kamo nas privlače gotovo nasilne promidžbene poruke? Kako nadvladati nezadovoljstvo što je mnogo toga za nas nedostižno? Ako smo prisiljeni ostati doma, kako to skriti od ostalih? Prepustimo li se takvom načinu razmišljanja, vrijeme odmora postat će nam otrovni izvor razočaranja i nezadovoljstva. Stoga bi se valjalo prisjetiti što je svrha odmora i što je to uopće uspješan odmor.

Uspješnost odmora zasigurno se ne mjeri prijednim kilometrima ili količinom utrošenog novca. Daleko više količinom vedrine koja u nama iznova prsne poput izvora s kojeg je odvaljen težak kamen tjeskobe i briga. Ili mjerom spontanosti i opuštenosti koja u nama iznova zaživi. Broju osmijeha koji omekšaju i ukrase naša ozbiljna i kruta lica. Broju izgovorenih riječi zahvalnosti za koje u užurbanoj svakodnevnici često nema vremena.

Svrha odmora nije nastaviti i dalje užurbanu i površnu utrku koja obilježava i preostale dane našega života – u danima odmora, doduše, ne više za zaradom, nego za užitkom. Odmor bi trebao biti vrijeme aktivnog mirovanja. Vrijeme potrage i uspostave narušene ili izgubljene životne ravnoteže. Prisjećanja zašto uopće živimo. Prisjećanja smisla koji okuplja i povezuje sva naša nastojanja i planove. Odmor bismo mogli usporediti s trenutkom kada moreplovac u tišini noći podigne pogled ka zvijezdama da bi provjerio je li njegova lađa usmjerena u pravcu kamo doista želi stići.

Čovječe, zastani i predahni!

PROVJETRI ODAJE SVOJE DUŠE

Odmor bismo mogli usporediti s trenutkom kada moreplovac u tišini noći podigne pogled ka zvijezdama da bi provjerio je li njegova lađa usmjerena u pravcu kamo doista želi stići

Piše Alen Kristić

A da bi nam se sve to dogodilo, ne moramo imati veliku ušteđevinu u banci ili posjetiti neku daleku egzotičnu zemlju. Sve nam se to može dogoditi čak i ako moramo ostati u granicama vlastite domovine ili pak u granicama vlastitog zavičaja. Čak i tada možemo dosegnuti bogatstvo istinskog odmora. Ponekad je za to dovoljno učiniti veoma jednostavne stvari.

Možda budan dočekati izlazak sunca, prošetati po mjesecini ili se uspeti na planinski vrh. U samoći ili u šutljivoj i povjerenjem ispunjenoj blizini voljene osobe. Možda vas tada neočekivano obuzme osjećaj neizmjernog divljenja pred ljepotom prirode ili duboki osjećaj mira i pouzdanja u nevidljivu ruku providnosti koja je bila u stanju oblikovati veličanstvene planine, šumske krajolike, genijalno urediti

izmjenu Sunca i Mjeseca na nebu. Kako onda da ne uzmogne bdjeti nad vašim životom i privesti ga blagoslovljenom kraju unatoč svim zapletima pa čak i nesrećama koje izmiču objašnjenima krhkog ljudskog razuma. A nije li to smisao odmora?

Možda, pogleda oslobođenog užurbanosti i zabrinutosti, u danima odmora trebamo pokušati u bližnjima oko sebe iznova uočiti čudo ljubavi i dobrote koja nas već godinama obasipa u tolikoj mjeri da smo se na njega do kraja navikli kao na nešto sasvim obično, kao na nešto na što imamo pravo. Uočimo li iznova to čudo koje se pred nama događa svaki dan – čudo položeno u našu djecu, muževe, supruge ili roditelje unatoč svačijoj običnosti i nesavršenosti – možda shvatimo kako imamo razloga za zadovoljstvo i sreću premda se naš skroviti život događa daleko od televizijskih kamera i novinskih napisa. A nije li to smisao odmora?

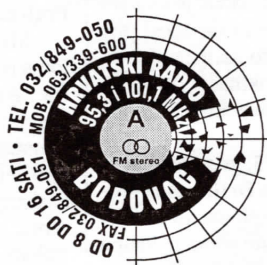
Možda u buci svakodnevnice u zatišju odmora trebamo iznova pokušati zamijetiti glas Vječnosti. Doživjeti Božju blizinu. Spontano, nenamješteno, neiznuđeno. Djetinjstvo. Usred prirode ili obiteljskog zajedništva. Usred samovanja. Premjeriti sebe Vječnošću. Otrresti se prevelike ozbiljnosti, precjenjivanja sebe i vlastitih pothvata. Prisjetiti se da je život igra koju ne vrijedi protratiti u tjeskobi nego u radosti i pouzdanju. Onako kako to rade ptice nebeske. A nije li to smisao odmora?

Jednostavno otvorite prozore i vrata svoje duše. Pustite da kroz njih propuše vjetar radosti, mira, povjerenja i pouzdanja. Ne vjerujte odveć glasu napadnih promidžbenih poruka. Ljepota i radost odmora može se doživjeti posvuda. Ključ uspjeha nije u novcu. Skriveno blago nosite u sebi. Zastanite i iznova ga otkrijte u vlastitoj duši. Ne budite tužni ako se to dogodi u vašoj domovini ili zavičaju. Jer možda tek tada preporođena pogleda otkrijete i njihovu ljepotu. Zbacite sa sebe okove užurbanosti koja otupljuje i prepustite se povjetarcu radosti i povjerenja.

B

**KVALITETA
KOJA SE
ČUJE!**

VAREŠ e-mail: radiobobovac@hotmail.com

BUKETI • SVJEŽE CVIJEĆE • LONČANICE
SVADBENI BUKETI • POGREBNI VIJENCI

**KOMPLETNA ORGANIZACIJA POGREBA
PRIJEVOZ POKOJNIKA U ZEMLJI I INOZEMSTVU**

Josip Tokmačić

JOSIP TOKMAČIĆ — PRVA MONOGRAFIJA VAREŠA (I)

Piše **Željko Ivanković**

Teško je naći ijednog od starijih Varešana koji ne bi znao tko je bio **Josip Tokmačić** i po čemu je on to važan svima nama i dan danas. Pa ipak, najteže je govoriti o onome za koga ili za što mislite da svi znaju. A pritom je i autoru ovih redaka bilo teško doći do osnovnih podataka koji bi na pravi način upoznali širu javnost s imenom i djelom autora prve monografije o Varešu i vareškome kraju.

Josip je Tokmačić rođen u Varešu 20. ožujka 1920., od oca **Pere** i majke **Marije rođ. Josipović**. U Varešu je 22. studenoga 1975. i okončao svoj plodni, premda kratki život. Tko je on bio? Znamo da je osnovnu školu završio u Varešu, a potom se školovao u Sarajevu na Tehničkoj školi, te u Pragu gdje je studirao na Građevinskom fakultetu, stekavši zvanje višeg građevinskog

tehničara. Ono, međutim, po čemu je bio poznat i za života, a po čemu se za njega i danas zna nisu građevinski radovi, nego monografija Vareša. Doduše, ta je monografija ostala u rukopisu i nikad nije objavljena, ali je ipak bila prva cjelovita monografija Vareša i do danas je ostala i jedina. Vjerojatno joj je činjenica da nikad nije objelodanjena i pridodala nešto na legendarnosti, zbog koje su dugo i Josip Tokmačić i njegovo djelo intrigirali najšire krugove uvijek željne mistifikacija.

Još je, sad već daleke, 1973. godine ugledni bosanski franjevac **fra Rastko Drljić**, tada profesor u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom, u *Kalendaru Dobri pastir* pisao o Josipu Tokmačiću kao "pisцу sveznanja o Varešu i okolici". Tamo čitamo da Tokmačić potječe iz

poznate vareške rudarske obitelji, te da je još njegov pradjed imao majdan u Borovici, a djed mu je "pustio u pogon visoku peć u Varešu 17.VIII.1882.". Čitamo i da mu je otac bio ljevar, a majka rudar!

Drljić piše da su Tokmačići starinom iz Zvornika, a ako čitamo **Benićev Ljetopis sutješkog samostana**, spomen Tokmačića u vareškome kraju naći ćemo u njemu u godini 1784., kad se spominje izvjesni **fra Pavo Tokmačić**, brat laik, rođen u Borovici.

Zarana se Josip Tokmačić, pored svoje temeljne profesije, počeo zanimati bogatom poviješću Vareša i njegove okolice. Doduše, već su o Varešu bili napisani brojni i veoma kvalificirani radovi **Mije Žuljica**, **Ive Frankovića**, **Hamdije Kreševljakovića**, **Vinka Mikoljija** i brojnih drugih istraživača, ali napisati cjelovitu povijest vareškoga kraja nitko se nije usudio ni pomisliti. Toga se velikoga i nadasve odgovornog posla poduzeo jedan viši građevinski tehničar, koji ne samo da je iščitao tada svu relevantnu, a dostupnu literaturu, nego se i sâm bavio terenskim istraživanjima i prikupljanjem izvora i građe za svoj spisateljski rad. Brojni su njegovi tekstovi, o određenim fragmentima vareške prošlosti, godinama objavljivani u vareškome listu *Naš kolektiv* i *Kolektiv*, a i prvi su brojevi lista *Bobovac* puni pikantnih detalja iz Tokmačićeve opsežne rukopisne ostavštine.

Josip je Tokmačić cjelovito pristupio fenomenu Vareša. Zaljubljen u Vareš, a svjestan njegova objektivnog i neponovljivog značenja u povijesti BiH, istraživao je sve segmente duge i bogate vareške prošlosti: od zemljopisa, demografije, rudarstva, kulturne tradicije, religije, školstva, narodnoga života i običaja, do sporta i bizarnosti vezanih za vareški kraj... Fra Rastko Drljić kaže da Tokmačićev rad do njegova teksta nije prikazivan u javnosti, pa on prikazuje njegovih pet knjiga. Prva knjiga obrađuje zemljopis i povijest Vareša, ima 406 stranica, a posvećena je **fra Ljudevitu Zloušiću**. Druga obrađuje osnovna obilježja Vareša, ima 584 stranice i posvećena je **Miji Žuljiću**. Treća prezentira kulturu i prosvjetu starog Vareša, ima 473 stranice i posvećena je **fra Matiji Divkoviću**. Četvrta piše o spomenicima kulture u Varešu i ima 530 stranica, a posvećena je **fra Nedjeljku Dugonjiću-Vrhoviću** i **fra Ignaciju Gavranu**. Peta govori o industriji i zanatstvu, ima 580 stranica i posvećena je inženjeru **Emilu Čižeku**. Dakle, gotovo nevjerojatnih 2500 stranica monografije o Varešu!

Vrijednost njegova rada Drljić procjenjuje po tome što je autor koristio svu poznatiju literaturu, što je o Varešu pisao s različitih aspekata, što je prikupljao nacрте, tlocрте i fotografije svega o čemu je pisao, a i njegov su rad, premda u rukopisu, koristili brojni istraživači koji su pisali o Varešu, pa i oni najpoznatiji kao što su **H. Kreševljaković**, **H. Kapidžić**, **T. Kokor**, **Z. Prelčec**, **Lj. Misita** i drugi.

Mi smo uspjeli doći do tri velika rukopisna toma monografije. Njih nam je ljubazno ustupio fra Ignacije Gavran iz Proforske knjižnice Franjevačke klasične gimnazije Visoko i nose inventarne brojeve 38.352; 38.353 i 38.354 i njih ćemo prikazati u sljedećem broju *Bobovca*, s iskrenom nadom da ćemo naći i preostala dva toma, a s uvjerenjem da bi ih u budućnosti trebala imati barem Zavičajna zbirka vareške Opće biblioteke.

PRIPREMA SE VELIKI DOGAĐAJ

Katedrala Srca Isusova u Sarajevu

MLADA MISA U ŽUPI VAREŠ

Već je postalo tradicionalno da se na svetkovinu apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla u katedralama obavljaju svećenička ređenja. Ove godine vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić u katedrali Srca Isusova u Sarajevu podijelio je red prezbitarata šestorici đakona. Među novozaređenim svećenicima je

— Fra Željko Brkić —

i naš župljanin fra Leon Pendić iz Dubošnice.

Uz fra Leona red prezbitarata primili su: fra Zoran Vuković (Osova), fra Danijel Nikolić (Dobrinja-Sarajevo), vlč. Mario Čosić (Teslić), vlč. Josip Knežević (Zavidovići) i vlč. Marko Majstorović (sv. Josip – Zenica).

Fra Leon je rođen 13. studenog 1978. u Dubošnici od roditelja Augusta i Janje rođ. Katičić. Kršten je u župi Vareš 17. prosinca 1978. Svečane zavjete položio je 14. rujna 2005. u župi Dubrave, a red đakonata primio je 3. prosinca 2006. u sarajevskoj katedrali. Fra Leon će svoju mladu misu slaviti 22. srpnja u župnoj crkvi u Varešu.

B

KATOLIČKE SVETKOVINE (6)

Sveti Ilija, prorok

— Fra Ivica Vidak —

stupali u Božje ime, ljudi koji su svojim suvremenicima priopćavali Božju riječ i Božje poruke, ljudi koji su čuvali vjeru otaca i zauzimali se oko uspostavljanja pravde i svjedočenja istine.

Otac prorokâ, otac svih ljudi koji su revno radili za Boga živoga jest Ilija, prorok. Njegov je "naraštaj onih koji traže lice Boga Jakovljeva", koji traže lice Boga naše povijesti i Boga svih ljudi. U biblijskim knjigama o Kraljevima napisano je u kojem vremenu, u kakvim prilikama i s kakvim ljudima je živio prorok Ilija. U tim knjigama napisano je mnogo o životu i djelatnosti ovoga proroka, prijatelja Božjega.

U vrijeme djelatnosti proroka Ilije pukom Izraelovim vladao je bezbožni kralj Ahab i njegova žena Izabela, koja je bila strankinja i koja je nastojala uvesti u narod kult (štovanje) lažnoga boga Baala. Oni su inače činili zlo, napustili su štovanje pravoga i jedinoga Boga, a ljudima nametali štovanje lažnih bogova. Bilo je teško ljudima toga vremena sačuvati vjeru i baštinu

svojih otaca. U tim prilikama živi i djeluje prorok Ilija koji se usprotivio kralju Ahabu i njegovoj ženi Izabeli. Prorok im je u lice rekao da oni upropaštavaju narod jer su napustili Boga Jahvea, Boga svojih otaca. I svome narodu prorok je stavio žestok prigovor: "Dokle ćete hramati na obje strane? Ako je Baal vaš bog, služite njemu; ako je Jahve vaš Bog, onda služite njemu!". Na brdu Karmelu posvjedočeno je čudesnim djelom tko je zapravo Bog u Izraelu.

U vrijeme svoje djelatnosti prorok Ilija je otvorio presudno pitanje: tko je Bog u Izraelu? On je snagom Božje riječi stavljao ljude, cijeli narod, pred odluku: tko je zapravo Bog? Posvjedočeno je da je Jahve gospodar neba i zemlje, prirode i ljudi. Samo on vodi i upravlja povijest. Njegovo gospodstvo ostvaruje se tiho, ali dosljedno, na malim ljudima i na malim prostorima. Ilija se borio za Božje i za ljudsko dostojanstvo.

Vrijeme u kom je živio prorok

Ilija i prilike u kojima je živio imaju neke sličnosti s vremenom i prilikama u kojima žive današnji ljudi na ovim našim prostorima. Naime, mnogi Ahabi i Izabele ovoga vremena zavode ljude nudeći im lažne bogove: boga dobara ovoga svijeta, boga novca, boga lake zarade i hedonizma, boga alkohola, droge i drugih ovisnosti. U ovim sadašnjim prilikama i ljudi su pristali postati samo dio predmetnog svijeta, a ljudi bi nam trebali biti važniji od svega drugoga. Slutimo nekako da ima smisla s nekim i uz nekoga živjeti, da ima smisla za nekoga se napatiti i ulagati u ljude i njihove živote.

Ispovijed vjere se polaže u susretu sa svakim čovjekom, polaže se u susretima i životu s ljudima. I jedino se tu ozbiljno polaže. Zato prorok Ilija poziva i današnje ljude da čuvaju vjeru svojih otaca, da ne idu za štovateljima lažnih bogova, da se odrede tko je zapravo njihov Bog. Njegovo ime znači: moj Bog je Jahve! Njegov Bog je Onaj koji jest, među ljudima prisutni Bog, Bog povijesti i Bog svih ljudi.

B

Svake godine u mjesecu srpnju (20. srpnja) slavi se spomendan svetoga Ilije, proroka. Mnoge župne zajednice u Bosni i Hercegovine slave svetoga Iliju kao svoga zaštitnika (patrona) i on je zaštitnik cijele Bosne.

Proroci su bili ljudi koji su na-

IN MEMORIAM

ZAHVALNICA

Dana 2. srpnja 2007. navršilo se mjesec dana od smrti naše drage mame, bake i prabake

ANE PAVLOVIĆ rođ. Matić

(3.III.1924. – 2.VI.2007.)

Lik njezina trnovita djetinjstva, borba za život, briga i požrtvornost za djecu, odanost obitelji i Bogu, bit će trajna uspomena i sjećanje kod svih nas.

Tvoj život bit će putokaz našoj budućnosti. Počivaj u miru Božjem!

Zahvalna djeca s obitelji

ZAHVALNICA

S velikom tugom javljamo poznanicima i prijateljima da je dana 11. lipnja 2007. preminuo naš dragi

MARKO GAVRAN

(23.IX.1919. – 11.VI.2007.)

Zahvaljujemo svima koji su nam u trenucima boli izrazili sućut te pružili pomoć i utjehu.

Počivao u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

SPONA SA SVIM KONTINENTIMA

Piše Jasmina Šijak

Rajmund Likić

U velikoj dvorani Općine Vareš 27. lipnja 2007. godine održana je Vareška večer u povodu promocije 150. broja "Bobovac". Golemom broju okupljenih Varešana i gostiju uvodnim se riječima obratio glavni i odgovorni urednik Mladenko Marijanović, a promotori su bili fra Mato Topić, mr. Esad Bajtal i Alen Kristić. Ovaj, po ocjeni nazočnih, dostojanstven i nesvakidašnji događaj glazbenim su tonovima obogatili profesor klarineta i član Sarajevske filharmonije Rajmund Likić te učenica Glazbene škole Jelena Vidović, na violini. Književnik Željko Ivanković pročitao je svoju pjesmu posvećenu vareškim prijateljima, objavljenu u 150. broju, a Alen Kristić ulomak iz svoje priče "Ljudi i predmeti", također iz jubilarnog broja. U nastavku saznajte što je o promociji zabilježila jedna od gošći iz publike, a na narednim stranicama prenosimo što su o "Bobovcu" kazali promotori.

Jelena Vidović

Promocija 150-og broja lista vareških Hrvata "Bobovac" prijatno je iznenadila i najvećeg skeptika. Na skupu bijaše mnoštvo vareškog svijeta te određeni broj gostiju koji su došli da se poklone našem gradu. Bilo bi skromno reći: "Počasćena sam što bijah dio tog veličanstvenog događaja", ali zaista osjećam snažnu potrebu da to kažem. Vareš je te večeri na trenutak bio onaj stari, prijeratni kulturni centar u kojemu su ovakvi sadržaji bili svakodnevnica. Međutim, ponos i stečene, odnosno naslijeđene duhovne potrebe ovih ljudi, zatalasale okuženi prostor vareškog podneblja i prkoseći svim nedaćama odmetnuše se od kolotečine ustajalosti. A toplo ljetno predvečerje, čisti vareški zrak i slatkasti miris lipa dali su posebnu dimenziju promotivnom skupu i na svojevrsan ga način uveličali.

Predivni, milozvučni tonovi violine i klarineta u pauzama oficijelnog protokola, zaparale letargiju duše, stvorenu neprirodnim dinamikom ishitrenih egzistencijalnih turbulencija koje nam otupiše čula. No, Vareš je imao i većih iskušenja u svojoj povijesti, te je i ovaj "isječak naših čežanja" svojevrsni ispit zrelosti.

Vareška višestoljetna tradicija njegovanja svega što spada u domen čovjekove duhovnosti stvorila je obavezu svima nama da nastavimo sa započetim, da to oplemenjujemo i dižemo na viši stupanj.

Posmatrajući mnoštvo građana Vareša koji su prisustvovali ovoj svečanosti, osjetih na trenutak slatke titraje duše koja se u pravom trenutku našla na pravom mjestu i zato je sita i ispunjena. Jer, biti u isto vrijeme na dva različita mjesta – na jednom tijelom a na drugom dušom – strašna je improvizacija našeg ega. Ove večeri nije bilo potrebe za takvom vrstom improvizacije, i sigurno su to mnogi od prisutnih makar nesvjesno osjetili. Hoću da kažem da svaki od naših Varešana treba da bude ponosan što je ovdje rođen, što je ovdje odrastao i što je tu. Treba, naime, imati toliko odvažnosti i ponosa te servilnosti istovremeno, pa živjeti u Varešu i prkositi svima i svačemu. To je umjetnost življenja na ovim prostorima. To je tako, ma koliko to apsurdno zvučalo.

Našem sugrađaninu, našem običnom čovjeku, treba dati do znanja da je upravo on jako važan i poštovan; da je centar hemisfere kojemu treba dati sve da bi mu se olakšao ovozemaljski život. Trenutni odnosi u društvu govore upravo suprotno: sve se urotilo protiv nas. Međutim, ne treba biti rob vremenu i nedaćama koje nas svakodnevno pogađaju. Svaki od nas

treba da ima u sebi rezervu snage i hrabrosti, te da sebi priušti trenutke opuštanja. Upravo je potvrda vlastite vrijednosti i neprolaznosti jedan od načina da osnažimo i opstanemo u ovim vučjim vremenima. U tom smislu, list "Bobovac" daje toplinu majčinskog, nepatvorenog, onog za čime tragamo čitavog života.

Sklapajući mozaik utisaka o ovoj večeri, želim naglasiti svu ljepotu i snagu, te plemenitost ideje o pokretanju našega vareškog lista u kojemu se dešavaju Varešani i njihov život, ma gdje oni bili. List čini sponu između svih kontinenata kamo su raseljeni ovi dobri ljudi, te ih ohrabruje, snaži, daje im krila da polete put svoga zavičaja, a on ih sigurno čeka na tratinama na kojima se u grču leđio njihov osmijeh dok su napuštali uvale svojega djetinjstva. Njihova privremena odsutnost je samo Božja opomena da smo svi mi samo jedna prolaznost i ništa više, ali prolaznost koja ruši gromade i koja ima tu sposobnost da voli i da daje u ime ljubavi. Upravo je ljubav i ponos na one koji nam udahnuše život zalag svim ljudima koji se već duži niz godina trude da "Bobovac" postane ogledalo vareške duše. Ti plemeniti ljudi nisu ni svjesni koliko je važna njihova misija u životima mnogih koji potekoše iz ovoga kraja i kojima je porodična tradicija, u općem smislu, iznimno važna u potvrdi vlastitog identiteta. Varešani su ponosni ljudi koji su vjekovima hodili trnovitim stazama, ali su istrajavali na njima. Niko i nikada nije ih mogao otjerati iz vlastite duše, iz svojega bića, iz onoga gdje su najjači. A, ako su ostali svoji i u vlastitoj koži, onda će ostati i opstati ma gdje to oni htjeli ili se zadesili. Zato je i ovaj jubilej jako važan u smislu potvrde svojega na svome i želje da to cijeli svijet sazna.

Malo nas je ljubitelja ljudskog i moralnog i onih koji, poštujući različitost, prije svega poštuju sami sebe. Ali, bez obzira na to, o Varešu treba da se čuje i da se zna da oni koji ga vole nikada neće dozvoliti nipodaštavanje sebe i svojega na koje imaju povijesno i svako drugo pravo. Od Vareša su mnogi učili, naučili i profitirali; to nam i danas čine. Hoće od nas napraviti mjesnu zajednicu jer bi im to pojednostavilo vlastitu računicu. Međutim, to ipak neće trajati onoliko dugo koliko su to tamo neki zamislili. Previše je nas koji imamo namjeru svoj životni vijek provesti u Varešu i okončati ga tu, pa ćemo valjda i mi, u vremenu koje slijedi, posegnuti za nečim učinkovitijim kada se radi o borbi za opstanak i ostanak na svome...

B

fra Mato Topić

Iz urednikova obraćanja

S obzirom na ondašnje okolnosti, kao prvi značajan uspjeh proslavljen je izlazak desetoga broja "Bobovca". Bilo je to 25. listopada 1995. u staroj vareškoj crkvi. Deseti smo broj tada promovirali zajedno sa 150. brojem popularnoga katoličkoga časopisa "Svjetlo riječi". Vjerojatno smo u tom trenutku pomislili kako bi bilo divno da i mi jednoga dana dočekamo 150. broj, a onda još brže zaključili da je to naprosto neostvarivo. Ipak, s ponosom možemo primijetiti – evo nas danas ovdje baš u povodu našeg 150. broja!

Trebalo je sve to zapisati

Piše fra Mato Topić

Neki dan pročitah u dnevnim novinama kako u Drvaru ima još svega 800 Hrvata i kako se i oni moraju iseliti jer se o njima više nitko ne brine. I jedan Varešanin kazuje kako mora seliti nekamo dalje, ni sam ne zna kamo niti hoće li mu tko u tome pomoći. U Vareš nećemo jer nema gdje, kako sam izjavi.

Dok to čitam, razmišljam: pa koga to više zanima Drvar? Koga više zanimaju Varešani u Drvaru? A trebalo je nekada, ne znam koliko puta, pisati o projektima u kojima poslušnicima i izvršiteljima nikada nisu bili važni ljudi, nego njihovi projekti.

I koga to još zanima danas što su prije 13 godina toliko ljudi, deset tisuća ili još nešto više, bili pokrenuti iz Vareša, iz svojih kuća i stanova? A trebao je to netko negdje zapisati.

I koga to danas zanimaju vareški ljudi koji su dvije-tri godine, ili i više, proživljavali teške kušnje na Višnjićima, Daštanskom i Pržićima, u izuzetno teškim životnim uvjetima? A trebao je to netko negdje zapisati.

I koga to danas zanimaju oni što su po dvoranama i učionicama kiseljačkih i kreševskih škola proživljavali teška poniženja i borili se s teškim životnim pitanjima na koja im nitko nije davao odgovor? A trebao je to netko negdje zapisati.

I koga još zanimaju oni ljudi koji su toliko puta protjerivani iz svoje kuće od slijepih i bezdušnih izvršitelja stranačke politike? A trebao je to netko negdje zapisati.

I koga još zanimaju školarci koji su se godinama potucali po barakama i predalekim školama, a da nisu mogli ući u svoju školu? A trebao je to netko negdje zapisati.

I koga još zanimaju toliki obespravljani Varešani: prognanici, povratnici, oštećeni, ožalošćeni, razočarani, prodani, uciviljeni, nezaposleni, razmijenjeni, traumatizirani, bolesni, umrli i poginuli? A trebao je to negdje netko nekad zapisati!

A to da je trebalo negdje i nekada – ne tako davno, a ipak već zaboravljeno – zapisati, sjetili su se neki ljudi davne 1994./95. godine i počeli pisati varešku priču, najmučniju do sada, i pišu sve do danas, i to slažu iz mjeseca u mjesec, i pokazuju svim Varešanima i drugima koji to žele, i zapisano čuvaju i šire priču pod imenom "Bobovac" – list vareških Hrvata.

Koliko puta se obični, mali vareški čovjek, onako pogažen i precrtan od gotovo svih koji su rješavali tako važna pitanja o njegovu životu, nakon što bi pročitao članak o Varešu u nekom od dnevnih listova, ljutito i gotovo kroz plač zapitao: Pa zar je moguće da u Mostaru ne žele napisati istinu o nama? Zar je stvarno tako da Sarajevo namjerno prešućuje i naglavačke izvrće istinu o nama? Zar doista Zagreb ne zna pravu istinu o Varešu? I tada smo bili sve sigurniji u ovome: mi u Varešu moramo pisati o Varešu! Mi to želimo i znamo najbolje, a drugi o nama pišu naručene i za dnevnu politiku potrebne članke(...)

Kada sam dobio ovu zadaću od vjelegodišnjeg suradnika i jednog od najvažnijih članova uredništva

Okupljene na promociji prigodnim su riječima pozdravili dopredsjednik vareške podružnice "Napretka" **Mario Mirčić**, općinski načelnik **Hamdo Fatić** i ministar-savjetnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u BiH **Boris Belanić**. Čestitajući uredništvu na jubileju te na značenju i razini koju je "Bobovac" postigao u sredini kakva je Vareš, oni su izrazili svoju potporu njegovu daljnjem izlaženju. Izdajamo riječi gosp. Belanića koji je naš list ocijenio kao izuzetno postignuće te dodao da će, kroz projekte pomoći medijima na hrvatskom jeziku u BiH, Vlada RH i u budućnosti podržavati "Bobovac" jer se u nj ulaže mnogo truda i entuzijazma i jer je vidljivo da se čitatelji o njemu pohvalno izražavaju, primjerice čak i u Chicagu.

Čede Jelića, nakon nekoliko godina otvorio sam varešku kroniku koju sam nekada bilježio te pročitao ovo: "Početkom veljače 1995. godine HKD 'Napredak' i Općinsko vijeće Vareš-Daštansko zajednički su pokrenuli list vareških Hrvata pod imenom 'Bobovac'. Prvi broj lista bio je za siječanj, a počeo je izlaziti u veljači, da bismo već u uskršno vrijeme dvobrojem postigli da se svaki novi broj pojavi iz tiska najkasnije do polovice mjeseca. List je bio besplatan, a koliko je imao čitatelja govori i to da su se neki prilikom njegove podjele gotovo potukli da bi ga dobili".

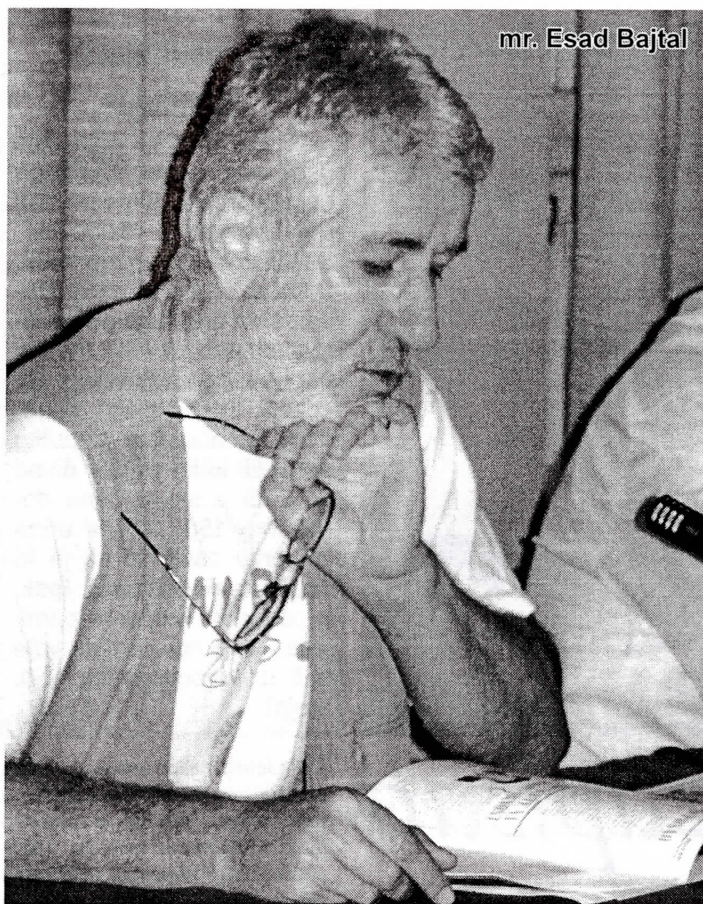
Tadašnja statistika govori kako je u vrijeme prvog broja "Bobovca" u vareškoj općini živjelo 2176 Hrvata u 800 obitelji. U gradu Varešu tada je bilo 537 Hrvata u 276 obitelji(...)

Od tada do danas "Bobovac" je tragao za svakim vareškim čovjekom, bilježio stare vareške i nove životne priče, vješto okupljao vareška imena intelektualaca i običnih ljudi, humanitaraca i dobročinitelja, prijatelja Vareša, bilježio sva ta imena uz tekstove, priče, darove i pokojnike.

Čitajući kroniku i "Bobovac" vidi se kako čovjek tako brzo zaboravlja prevažne događaje. A za Vareš i Varešane je važno da je u "Bobovcu" mnogo toga zapisano i sačuvano. Nemojmo zaboraviti još nešto izuzetno važno: povijest bilježi da se dogodilo samo ono što je zapisano. Povijest Vareša će posljednjih 13 godina biti ono što je zapisano, najviše u "Bobovcu"!

(redakcijski skraćena verzija promotivnoga govora)

3

mr. Esad Bajtal

"BOBOVAC", LIST KOJI GOVORI!

Piše mr. Esad Bajtal

"Tako nisam išla u školu i *gledam* samo slike, Bobovac volim imati u rukama. Otkako sam se vratila 2000. godine, pretplaćena sam i redovno ga dobivam. To je naš list koji govori o nama. To je naš glas kojim *govorimo* drugima o našim ljepotama i vrijednostima. Uzimat ću ga dok sam živa".

Tako o "Bobovcu", povodom izlaska jubilarnog 150-og broja, govori Manda Nikolić, umirovljenica iz Borovice.

Kako ovo razumjeti?

Sa malo riječi, Manda je, i ne znajući to, rekla više nego što je htjela i znala da kaže.

Pokušaću da objasnim.

Najprije o gledanju.

Gledati, a ne čitati, znači iskočiti iz zadanog okvira Riječi, osloboditi se njenog direktnog značenja. To znači zadobiti značensku slobodu, i slobodu tumačenja vide-nog. S druge strane je iskaz: "to je naš list koji govori o nama". Dakle, riječ je ponovo o nečem drugom (o govoru), a ne o čitanju. I to je još jedan vid Mandine slobode. Pisana riječ porobljava. Ona je izraz modernog vremena. Budući da je kasnije došla, i kao zamjena za govor,

pisana riječ je niži oblik opštenja. Jedan zakašniji govor. Još tačnije: kao naknadna forma izgovorenog, pisana riječ je *odgođeni* tip govora. I obrnuto: kao prvobitan, *Govor* je izvorna komunikativna forma. Pisana riječ je mrtva riječ. Samo izgovorena riječ je živa. I živo je samo ono što govori. A "Bobovac", eto, govori. "To je naš glas", kaže Manda. Taj iskaz razumijem kao nesvjesnu animističku metaforu.

"Bobovac" je, dakle, živ.

Živo biće koje Mandu oduševljava. Nadahnjuje! Kao što *bojiti* ili *o-bojiti* nešto, znači dati nekome ili nečemu boju, tako, na isti način, *oduševiti* znači dati nečemu dušu. Oživjeti ga. Rуска riječ *oduševljonyj* znači: živ, nadahnut duhom. Kao u Starom zavjetu, knjizi postanja, gdje se kaže: *Jahve, Bog, napravi čovjeka od praha zemaljskog, i u nosnice mu udahnu dah života. Tako postade čovjek živa duša.*

Na isti način, "Bobovac" svojim slikama, svojim govorom, oduševljava Mandu. Uljepšava njen život. I daje mu smisao. Otuda njena odluka: "uzimaću ga dok sam živa". Do sada sve je jasno. Ali, ono što ostaje nejasno u ovoj priči, jeste

to kako Manda čuje taj glas "Bobovca". Kako to njoj "Bobovac" govori?

Evo jedne knjiške priče kojom ću pokušati da to objasnim:

Neki Amerikanac, *Smith*, ubrzo nakon što je došao u Rusiju, naučio je da čita ruska slova. Ali, nije imao vremena da nauči ruski jezik. On radi na radilištu s *Bronskim*. *Bronski* je rođeni Rus, ali koji nije išao u školu, nikad nije naučio da čita. Jednoga dana *Bronski* dobije pismo. Međutim, kao nepismen, on nije u stanju da ga pročita. On pokazuje pismo *Smithu*. *Smith* gleda, ali, ne razumije šta piše. Pa, ipak, stvar na kraju, završava dobro: *Smith* čita pismo naglas; *Bronski* razumije sve što *Smith* govori. On je zadovoljan.

Naše pitanje je ko ovdje "čita"? *Smith* ili *Bronski*?

Teško je reći ko ovdje čita, ali, zna se ko ovdje govori: *Pismo* govori. Isto je i sa Mandom. Mandi vjerovatno neko čita. Tako "Bobovac" počinje da govori. Govori glasom onoga koji joj čita. Međutim, kad Manda dobije list, treba vremena dok se pojavi onaj koji čita. Ma ko to bio. Dotle ona "Bobovac" može samo da *gleda*. Gleda slike i čeka. Strpljivo čeka, štiti i sluti ono što će glas tek da joj kaže. U tu šuteću slutnju Manda ugrađuje sebe, svoje nade, svoje želje, svoja iščekivanja. Ona osjeća i, uvijek iznova, sluti da, tu, u "Bobovcu", ima nečega dobrog, velikog, važnog...

Ona lista, gleda, i željno čeka taj glas, tu riječ, to *slovo*. Staroslovenski, *slovo* znači riječ Rusi rječnik zovu *slovar*. U jednoj pjesmi koja se zove "Slovo o slovu", Naš pjesnik Mak Dizdar kaže:

Neka slova stara Neka slova nova
Slova raznog kova Razbijena cijela

Ova slova bolna Ona slova bijela
Unutra i spolja Puna protuslovlja

Dakle, riječ *slovo*, može biti svakakvo. I ovakvo, i onakvo. Kako kome. Jer, nije riječ ona koja odlučuje o sebi kakva će biti. To je uvijek naša stvar. Stvar naših nada, naših želja, naših strepnji, naših slutnji... I u toj je slutnji sva draž riječi kao tek nadolazećeg glasa.

Zato *Mak* uvažavajući tu slutnju, priznajući njenu važnost, i njenu doživljajnu težinu, kaže:

Najveće je slovo što se samo sluti
Najdublje je ono što u

Nama čuti.

Taj govor izvorne čutnje, i nejasne slutnje, jeste "naš glas". Onaj glas "Bobovca" kojeg Manda tako željno iščekuje. I zbog kojeg vrijedi strpljivo čekati. Iz broja u broj, već punih *dvanaest*, i nadam se, narednih *sto i dvanaest* godina.

Priča o Mandi, zapravo je priča o svima nama.

Svi mi, svako na svoj način, čekamo, čitamo, ili slušamo glas "Bobovca".

Svi "Bobovčevi" ljudi

Na promociji su spomenuta i imena članova uredništva od početka do danas, a to su (prema redoslijedu njihova pojavljivanja):

Zvonimir Stjepanović,

Željko Lekić,

Vladimir Alaupović,

Marijan Vidović,

Boško Andrić,

Mato Topić,

Marcel Žuljić Suljuzović,

Borka Dodik,

Tvrtko Gavran,

Stjepan Šurkić i

Ivan Grgić.

Kao oni koji nisu bili članovi uredništva a dali su (ili još daju) svoj pečat "Bobovcu" spomenuti su:

Josip Klarić,

Toni Petković,

Jozo Malić,

Miroslav Markotić,

fra Stjepan Duvnjak,

fra Ivo Živković i

fra Nikica Vujica.

Gosti

Brojni su gosti s raznih strana došli uveličati "Bobovčev" jubilej, a između ostalih: prof. Branka Balvanović, Ivica Vanja Rorić, fra Marijan Karaula, Branislav Trogranić (naš poslovni partner koji "Bobovac" računalno priprema za tisak), Milo Jukić, Mladen Divković (urednik vareške internetske stranice preko koje se pristupa elektronskom izdanju "Bobovca"), Mijo Vidović (vareški dobroćinitelj i jedan od članova uredništva) te brojne druge javne osobe među kojima i vareški svećenici, ravnatelji, profesori...

OD ČITATELJA DO UREDNIKA

Piše Alen Kristić

Kada danas promotrim put koji sam prešao drugujući s "Bobovcem", u meni se probudi duboki osjećaj zahvalnosti. Na svakoj dionici toga puta – dok sam bio čitatelj, potom suradnik i, evo, danas čak jedan od urednika "Bobovca" – u mojoj blizini nalazili su se ljudi koji su pozitivne vrijednosti skrivene u meni pokušavali izvući na vidjelo i ugraditi ih u plemenite projekte, pa tako i u "Bobovac". Večerašnje riječi koje ću izgovoriti u ovome svečanom trenutku želim posvetiti upravo njima.

I. U vrijeme izlaska prvog broja "Bobovca" – početkom 1995. godine – pohađao sam Franjevačku klasičnu gimnaziju iz Visokog koja se zbog ratnih događanja nalazila u Baškoj Vodi u Hrvatskoj. Tako sam prvi broj "Bobovca" dočeka u bliskoj, ali unatoč tome i dalje tuđini. Razumljivo da sam "Bobovac" čitao rado. Predstavljao mi je važnu sponu sa zavičajem u ratnim vremenima. Bio mi je i više od običnog časopisa. Vjerujem da otuda i danas mogu naslutiti što "Bobovac" znači ljudima iz našeg kraja razasutim diljem svijeta.

Ali, "Bobovac" sam tada čitao ponosno i zbog još jednog razloga. Glavni idejni začetnik i pokretač "Bobovca" bio je moj prijatelj fra Mato Topić. Još dok sam pohađao osnovnu školu u Vareš Majdanu, fra Matina soba postala je mjesto kamo sam često i rado svrtao. Privlačila me njegova velika i bogata osobna knjižica. Upravo u njoj sam upoznao i zavolio tradiciju bosanskih franjevaca. Divio sam se na poseban način franjevačkim ljetopiscima. U vremenima nasilja vjerovali su u snagu pisane riječi i brižljivo su bilježili sve događaje. Da se zna, ali i iz nade u bolje sutra, iz vjere u budućnost. Slutio sam da je fra Matina, u to vrijeme i ismijavana, misao o stvaranju "Bobovca" bila odjek te drevne franjevačke mudrosti. I bio je u pravu kao i stari franjevački ljetopisi. Silnici svih boja nestali su, a pisana riječ franjevačkih ljetopisa i "Bobovca" ostaje i svjedoči o ljudskoj dobroti i ljudskom zlu koje se razmaže naročito u teškim vremenima. Na sramotu onima koji se polakomiše za tuđim. Na pohvalu onima koji ustrajaju u ljudskosti. Ali i na opomenu onima koji će svoju ljudskost morati braniti sutra.

II. Suradnik "Bobovca" postao sam u vrijeme kad sam već bio student. Na tome imam zahvaliti Čedomiru Jeliću, tadašnjem glavnom uredniku. Odněkuda je pronašao broj mog mobitela, nazvao me i zamolio za jedan prilog. Pristao sam. Nakon nekog vremena Čedomir je iznova nazvao i zamolio prilog. Opet sam ga napisao i tako je to počelo. Od vremena do vremena Čedomir bi me nazvao, a ja bih štogod napisao. O nekoj knjizi, o nekom blagdanu... Priznajem da se tim pozivima u studentsko vrijeme i nisam osobito radovao. Činilo mi se da uvijek nekako dolaze u nevrijeme. Pitao sam se kad ću stići..., zašto baš ja..., zašto ne netko drugi... Mladenački, doista...

A danas, kad pogledam napisane tekstove, više sam nego zahvalan Čedomiru na povjerenju koje mi je ukazao i zadaćama koje je stavljao pred mene. Ponosan sam na te tekstove i bez njih bih i sâm bio siromašniji čovjek. Tjerali su me misliti. Istraživati svijet oko sebe, ali i vlastitu dušu. Neke od tih tekstova napisao sam i u vrijeme dok sam živio zajedno s današnjim vareškim župnikom fra Ivicom Vidakom. I njegova ljubav prema znanju, promišljanju i pisanoj riječi bila mi je tih, ali snažan poticaj da uvijek ponešto napišem za "Bobovac".

III. A jedan od urednika "Bobovca" postao sam nakon završenog studija. Važan korak u tome smjeru predstavljalo je moje prijateljevanje sa Željkom Ivankovićem. Iako obojica živimo u Sarajevu, u tome prijateljevanju važno je mjesto imao Vareš. Tako barem jednom mjesečno hodočastimo u naš zavičaj. Valja osjetiti vlastite korijene i osvježiti duh. Tu nas uvijek s radošću dočekaju Mladenko Marijanović, sadašnji glavni urednik "Bobovca", i Čedomir Jelić. Dogovarajući iz mjeseca u mjesec što će tko napisati za novi broj "Bobovca", u prijateljskom ozračju upoznao sam se s vjerodostojnošću ljubavi tih ljudi prema vlastitom zavičaju jer ne ostaje na ispraznim riječima nego rađa konkretnim djelom u okviru vlastitih mogućnosti. Uz njih se i meni milo ugraditi u "Bobovac" ponešto od svoga znanja. Za ljude iz Vareša. I sve one kojima u ruke dođe "Bobovac". Na koncu, sve ono što znam, dobio sam badava na dar.

Alen Kristić

Nešto do toga treba darovati badava. A nije li red započeti s ljudima iz vlastitog zavičaja?

A onda su jedne večeri tri prijatelja – Mladenko, Čedomir i Željko – izašli pred mene s idejom da budem jedan od urednika "Bobovca". Prihvatio sam to s radošću i zahvalnošću. Kao prigodu da nešto od onoga što jesam i znam darujem ljudima svoga zavičaja – ljudima kojima puno toga dugujem.

IV. Na koncu htio bih s Vama podijeliti tri zrnca mudrosti koja sam izvukao iz puta koji sam prešao drugujući s "Bobovcem".

Prvo zrnice mudrosti na poseban način tiče se starijih. Otvorite put mladim ljudima oko vas. Ne plašite se njihove mladosti, njihova znanja, njihove snage. Ne budite sebični. Uz njih nećete potamnjeti nego će i sve ono vrijedno u vama kraj njih jače zasjati. Kao što stare boje duge jače zasjaju uz novu boju! Takvi su ljudi bili oni koje sam sreo drugujući s "Bobovcem". Ljudi koji se ne boje mladih nego im se umiju radovati i pomoći im da rastu i otkrivaju vlastito bogatstvo.

Drugo zrnice mudrosti na poseban način tiče se mladih. Kad birate životne prijatelje, držite se onih koji pred vas stavljaju izazove i zadaće koje vas sile na rast i promjenu. Istinski prijatelji ne daju vam da ostajete isti. Otimaju vas uvijek iznova od primamljivih i zavodljivih

poziva lijenosti i ravnodušnosti. Istinski prijatelji poput babice pomažu da rodnom urode svi talenti koje je Bog položio u vas. Takve prijatelje sam pronašao drugujući s "Bobovcem" i zbog toga se osjećam bogato i sretno.

Na trećem zrcu mudrosti zahvaljujem svojoj supruzi koja nije rodnom iz Vareša. Uz nju sam iskusio što "Bobovac" može značiti nekom tko nije iz Vareša. Uvijek ima riječi divljenja za našu bogatu prošlost i našu ustrajnu ljubav da tu prošlost sačuvamo od zaborava. Ali, kad uzmem "Bobovac" u ruke, uvijek se sjetim i njezine opomene: *Slavna vareška prošlost i "Bobovac" Varešanima ne smiju biti opojno sredstvo koje će odvrćati pogled od teške sadašnjosti Vareša i pružati lažnu utjehu pričama iz prošlosti. Slavna vareška prošlost i "Bobovac" Varešanima moraju biti izvor nadahnuća i hrabrosti da tešku sadašnjost Vareša zajedno preokrenu nabolje.*

A to su doista naši preci u prošlosti i znali učiniti imajući na raspolaganju znatno manje mogućnosti i sredstava nego mi danas. Ako želimo, to možemo učiniti i mi. Poslušajmo ovu opomenu jednog "stranca", jer riječ stranca treba uzeti ozbiljno. Ako ni zbog čega drugog, onda zato što nas Biblija poučava da Bog važnu riječ ljudima često zna uputiti upravo preko stranca.

B

ZASLUGA 15 LJUDI

Priredio
Mladenko Marijanović

U kolovozu 1992. godine, svega nekoliko mjeseci nakon početka rata, angažiranjem gosp. Mije Vidovića i dobrotom njemačkih građana u Vareš stiže prvi konvoj humanitarne pomoći. Otada do danas broj pristiglih paketa broji se desecima tisuća, a tek kumstva za djecu, stipendije školarcima ili pomoći mladim obiteljima, pa izdašna materijalna pomoć kako vareškoj tako i drugim okolnim župama... – tko bi sve to uopće mogao sumirati?

A iza svega stoji mala skupina ljudi velikog srca koji pomaganju potrebima u Varešu pristupaju dragovoljno, na temelju čvrste vjere i časnih uvjerenja. Kroz njihovo dugogodišnje djelovanje izrodila su se istinska prijateljstva, ali se kadšto iskazivala i nezainteresiranost za svoga dobročinitelja i nezahvalnost. Iako oni to ne potenciraju, neka ovaj kolektivni intervju s njemačkim dobrotvorima i ono što je zabilježeno iz prve ruke – pri putovanju našeg urednika tegljačem na ukrcaj jedne ture pomoći u Lahru – pripomogne shvaćanju da ti ljudi uopće nisu dužni pomagati ugrožene u Varešu (a neugrožene još manje!), već da to čine prema pozivu vlastitog srca

Zašto mene nema na popisu i zašto je *onaj* dobio paket a ja nisam, najčešća su dva pitanja koja se postavljaju kod raspodjele pomoći koja u Vareš pristiže već 15 godina. Ali, ako se dobije paket, postavlja li se onda pitanje od koga li je stigao, kako je stigao i kako se netko nakon toliko godina od rata uporno sjeća Vareša i njegovih osiromašenih ljudi?! No, jedan paket definitivno nije najvažnija stvar u cijeloj priči o pomaganju Varešanima, nego je važno primijetiti da se potreba za raznim oblicima pomoći, priznali mi to ili ne, lagano pretvorila u tradiciju, pored svih drugih dičnih tradicija koje imamo. Kako jednoga dana prekinuti tu praksu, sljedeće je pitanje na koje bi valjalo tražiti odgovora. A njega bi trebalo potražiti naše društvo, i krajnje je vrijeme za to, jer su njemački dobrotvori – koji su priskočili u pomoć kad je najviše trebalo: u ratu i neposredno poslije njega – u međuvremenu nadmašili sami sebe, stalno pomičući granice svojih mogućnosti. Međutim, društvo u državi koja i sama još luta i u kojoj su, istina, jedni sjajno oskočili nauštrb drugih, ne pokazuje senzibiliteta za slučajeve kao što je Vareš, a koji je silno oronuo u materijalnom smislu, pa za posljedicu i u populacijskom. Tako, jedini koji i dalje pristupaju tom problemu, njemački ozbiljno i pedantno, jesu članovi skupine "Pomoć Bosni" u Lahru i Offenburgu. Nevjerojatno je kolika je njihova upornost i predanost u svemu tome, jer

njima sve ono što oni prikupljaju i šalju nije servirano nego se oko svake pošiljke pomoći mora voditi cijela jedna kampanja. Paradoksalno je da ti plemeniti ljudi prihvaćaju na sebe uvjeravati svoje sugrađane u neophodnost pomaganja Varešu, na sličan način kao što naši političari nastoje iznova obrlatiti i onog najugroženijeg stanovnika Vareša za svoje niske ciljeve.

Reportaža o tome kako se odvijaju aktivnosti oko jednog humanitarnog transporta zaslužuje, a i nudi materijala za mnogo više teksta, ali je važnije pružiti priliku ljudima koji na tome predano rade da iz svoga kuta sagledaju dosadašnje pomaganje ljudima u Bosni i prije svega u Varešu. Ono što se može vidjeti na licu mjesta, kod utovara, je to da preuzete volonterske obveze svi obavljaju uhodano kao da to čine profesionalno. Kad se u krugu skladišta pojavi kamion s prikolicom i uvijek raspoloženim Marijanom Jozeljićem, poslije srdačnih zagrljaja i šture konverzacije malo na njemačkom, malo na našem jeziku, tim volontera uz pomoć čovjeka koji stavlja na raspolaganje i sebe i svoj viličar, prione na posljednju fazu u svom poslu, a to je ukrcaj robe na kamion i predaja popratnih papira vozaču, pa neka mu je dalje Bog na pomoći. Jer, put je dug, stajališta za kamione u Njemačkoj i Austriji krcata, eu-

ropska policija beskompromisna, a prava iskušenja tek predstoje na granicama kako se kamion približava našoj zemlji. Naši carinici, od kojih su jedni prave i drugi korumpirani, sve manje prihvaćaju činjenicu da je riječ o humanitarnom transportu, svakako i stoga što je bilo vozača koji su takve transporte zlorabili, ali i stoga što je slanje osnovnih artikala iz palete humanitarne pomoći danas – 12 godina iza rata – u dobroj mjeri neshvatljivo pa otuda i sumnjivo. I kad sve to nekako prođe, a kamion i sam odahne pred skladištem u Varešu (ili Vijaci, Borovici, Magulici...), onda uslijede ona pitanja s početka teksta. No, jedan je od naših sugovornika, kako ćete pročitati u odgovorima, primijetio da ne postoji apsolutna pravda i da to ne bio dovoljno vrijedan razlog za odustajanje od vlastitih humanih nastojanja. Prema tome, ovdje treba spomenuti (prvi put!) imena svih ljudi koji žrtvuju svoje vrijeme i trud oko pribavljanja, pakiranja i otpremanja pomoći za Vareš. To su: **Alfons Vögele, Günter, Brigitte i Dominik Schuhmacher, Magdalena Rieder, Anton i Marta Stürzel, Monika i Konrad Benz, Ivan i Marica Markić, Klemens i Christel Hansmann, i Nikola Maluša** (povremeno). Naravno, tu su sa svojim ulogama također prisutni **Mijo Vidović i Theresia Pfänder** i to je tih petnaestak plemenitih ljudi iz kojih je petnaest godina plodnog humanitarnog djelovanja u Varešu!

3

Istovar humanitarne pomoći u Vijaci o Uskrsu 1996.

PONOSAN NA POMAGANJE MLADIH

Kao čovjeku od kog je potekla i preko kog se odvijala sva dosadašnja pomoć ljudima u Varešu i okolici, i kao Varešaninu koji u okrilju vlastite egzistencijalne sigurnosti ni trenutka nije zatvarao oči pred nevoljama ljudi u ratom zahvaćenom rodnom kraju, prije svih otvorili smo prostor gosp. Miji Vidoviću da se osvrne na sve učinjeno u proteklih 15 godina djelovanja.

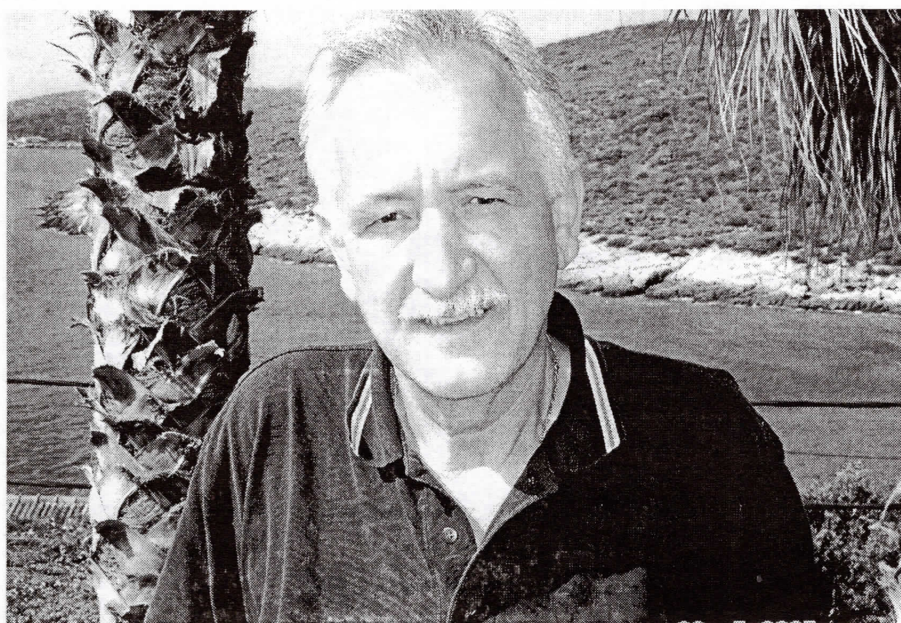
Početkom agresije na Republiku Hrvatsku 1991. godine pokrenuo sam nekoliko humanitarnih akcija kako bih, skupa sa svojim prijateljima, pomogao napaćenom i ugroženom narodu, a već u ljeto 1992. povezujem se s ljudima koji su bili zainteresirani za sudbinu ratom ugroženih ljudi u Bosni i Hercegovini. I tada sam inicirao različite humanitarne akcije koje traju već punih 15 godina, od kojih izdvajam "Offenburg pomaže Varešu" i, nešto kasnije pokrenutu, "Lahr pomaže Olovu". Akcije su naišle na odziv njemačkih građana u oba navedena, i inače susjedna grada, a sve te aktivnosti i danas paritetno vodi i koordinira skupina koju čini pet volontera: Alfons Vögele, Günter Schuhmacher, Theresia Pfänder, Christel Hansmann i ja.

Svaki član skupine – a u međuvremenu smo svi u mirovini – ima svoje zaduženje i svoje sklonosti. Ja uglavnom rješavam svakojaku papirologiju i neka sam vrsta veze između ljudi i institucija u BiH i Njemačkoj, što se i podrazumijeva zbog potrebnog znanja njemačkog i hrvatskog jezika, ali i poznavanja odgovornih ljudi u obje države, s kojima sam stalno na vezi, inače se nijedan vid pomoći ne bi mogao ostvariti.

Kada sam pokretao spomenute akcije i okupljao istomišljenike, ni u snu nisam

mogao sanjati da će odziv njemačkih građana biti tako velik. Pored velikog broja otpremljenih kamiona raznovrsne humanitarne pomoći, popravaka i kupovine kuća i stanova, obnove župnih ureda i crkava, imam na srcu dvije stvari na koje sam izuzetno ponosan. Prva je, preko 1500 djece i mladih dobilo je kumstva i stipendije, odnosno kumove koji skrbe o njima i financijski pomažu njihovo školovanje, a druga je izgradnja novog objekta za pučku kuhinju u koji su sada također smješteni Hrvatski radio "Bobovac", list vareških Hrvata "Bobovac" i Udruga građana "Majka Terezija".

Iako sam već neko vrijeme "u mirovini", vremena za odmor nema! Još je mnogo posla pred svima nama i samo zajedničkim naporima možemo makar malo ublažiti posljedice nemilosrdnog rata koji je za nama. Stoga bih, ovom prigodom, posebno zahvalio svim odgovornima u općinama Vareš i Olovo s kojima smo surađivali a na dobrobit svih ljudi, zatim svećenicima u župama Vareš, Borovica, Vijaka i Jelaške kroz proteklo a i sadašnje vrijeme, udruzi "Majka Terezija", listu i radiju "Bobovac", kao i svim znanim i neznanim čestitim ljudima bez kojih se ne bi uspješno ostvarivala sva ova pomoć.

Mijo Vidović

Christel Hansmann

BOSNE SE NE MOGU ODREĆI

Ja sam Christel Hansmann, a rođena sam u kolovozu 1942. Od srpnja 1994. zaposlena sam kao tajnica kod gosp. Mije Vidovića pri Caritasu u Offenburgu. Moja zadaća od početka rada je briga oko kumstava u Hrvatskoj i BiH. Tijekom vremena broj kumstava je rastao tako da smo ih na koncu imali preko 1500, pri čemu ja sve vrijeme nosim obvezu sastavljanja isplatnih lista za kumstva i stipendije. Prvih godina kumstva i stipendije isplaćivali smo osobno na licu mjesta, a u posljednjih pet godina novac se isplaćuje preko banke na osobni račun naših korisnika.

U listopadu 1995. prvi put mi je uspjelo posjetiti Bosnu i Hercegovinu nakon više usrdnih zamolbi – u vrijeme samog završetka rata. Ono što sam mogla vidjeti za vrijeme putovanja bilo je neopisivo. Iako sam bila pripravna i upoznata sa stanjem stvari preko privatnih razgovora, predavanja i javnih medija, suočavanje sa stvarnošću ipak je bilo nešto sasvim drugo. Putovanje kroz razorenu i napaćenu zemlju probudilo je u meni potpuno nove misli i osjećaje, i jednostavno sam htjela pomoći – na bilo koji način. Nisam mogla shvatiti da rat može biti toliko okrutan.

U međuvremenu sam upoznala toliko dragih ljudi i nastala su prava prijateljstva kojih se ne želim odreći. Zemlja i ljudi, posebno u Varešu i okolici, usadili su se u moje srce. Kroz sve ove godine boravila sam u Bosni i Hercegovini ukupno 22 puta. Ti su dolasci postali sastavni dio mog života, znači da sam na neki način "inficirana" virusom Bosne. I dolazit ću sve dok mi to bude moguće.

□ **Gosp. Vögele, kako je izgledao Vaš prvi susret s ljudima u našoj zemlji čijim ćete dobročiniteljem kasnije postati, i kada je to bilo?**

– Rođen sam ratne 1942 i već od ranoga djetinjstva roditelji su me učili da kao ljudi i kršćani trebamo biti od pomoći jedni drugima. I, kada sam 1993. godine s jednim humanitarnim transportom prvi puta došao u Hercegovinu i vidio toliko patnje kod ljudi u ratu, vidio razaranja i veliku nevolju, osjećao sam se vraćenim u moje djetinjstvo kad smo mi poslije Drugog svjetskog rata morali živjeti na sličan način. To mi je dalo snagu da skupa s prijateljima tražim mogućnosti kako bih pomogao barem nekolicini ljudi u Bosni i Hercegovini i kako bih umanjio nevolju, bez obzira na to o kome se radi. Za sve nas koji radimo u maloj skupini "Pomoć Bosni" ova zadaća je postala daljnji životni smisao. Ona iziskuje puno vremena i snage, kao i financijskih sredstava. Budući da nam u tome pomaže mnogo ljudi, taj posao možemo obavljati uzdaajući se u Božju pomoć. Ja, kao i drugi članovi skupine, imamo iskustvo da se radost koju darujemo drugima na koncu vraća u naša vlastita srca. I to je ona odšteta za mnogo truda i muke.

□ **Kako se odvija prikupljanje pomoći u količini koja je potrebna za jedan kamion s prikolicom i koliko to traje?**

– Preko poziva u javnim medijima, držanjem predavanja, molbama kod poznanika i prijatelja i potporom katoličkih ženskih udruga ili drugih crkvenih ustanova, skupljamo novce kako bismo kupili životne namirnice ili druge stvari dovoljne za tegljač koji naručimo za tu svrhu. Također, pišemo tvrtkama i molimo ih za donacije, primjerice namještaja, madraca, pokrivača, radijatora, higijenskih

Alfons Vögele

IZ KRŠĆANSKE ODGOVORNOSTI

sredstava i sličnoga materijala. U našoj maloj skupini imamo ljude koji iz kršćanske odgovornosti i solidarnosti pomažu oko same pripreme pošiljke već 15 godina, i to u svako doba – svejedno koliko je vruće ili hladno u našem skladištu. Jer, radi se o vrlo intenzivnom i zamarajućem poslu koji traje tjednima dok ne skupimo i spakiramo dovoljno stvari za jedan kamion s prikolicom, koji pošalje "Kruh sv. Ante" i koji vozi vaš sugrađanin gosp. Marijan Jozeljić.

□ **Čime uspijevate održati pozornost njemačkih obitelji i građana na Varešu sad kad je rat već odavno završen i kad se javljaju druge humanitarne krize u svijetu?**

– Izvještajima u medijima i predavanjima o iskustvima u Bosni, u

vidu dijapozitiva pokušavamo ljudima skrenuti pažnju na nevolju u Bosni. Poslije svakog transporta položimo u novinama račun o tome kamo su odvezene darovane stvari i kakva je situacija kod tamošnjih ljudi. To je, naravno, za vrijeme rata bilo lakše i jednostavnije budući da su ljudi i sami preko medija doznali što se u Bosni tada događalo. Danas je to ipak teže objasniti budući da je rat završio prije 12 godina i da druga krizna žarišta u svijetu zaokupljaju pažnju javnosti. Ali, preko naših raznovrsnih kontakata, i iskustava o kojima često pričamo i izvještavamo, naš rad je za mnoge vjerodostojan.

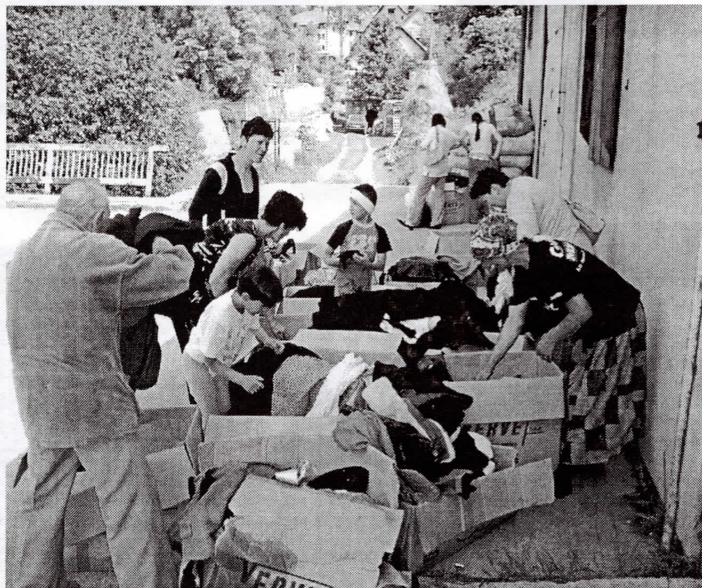
Postoje mnogi kontakti, pismeni i usmeni, mnogi mladi iz Bosne bili su ovdje kod nas i mi smo bili u Bosni i u Varešu s mnogim ljudima odavde. Time je dakle potvrđena autentičnost našeg pomaganja.

□ **Budući da Vi i Vaši prijatelji praktično preuzimate posao (ali ne i odgovornost!) naših institucija vlasti i socijalnih ustanova zaduženih za skrb o siromašnim ljudima, što biste im imali kazati?**

– Nama je poznato da postoje nadležne institucije koje su dužne skrbiti o siromašnim ljudima. Isto tako vidimo da Bosna i Hercegovina nije pravna država zapadnog tipa. Nismo pozvani da o tome govorimo, iako mi o svemu tome imamo svoje mišljenje koje nije nimalo laskavo za odgovorne dužnosnike svih etničkih skupina. Mi bismo se isto tako mogli okrenuti i reći: što se nas to sve skupa tiče?! Ako ta država svojim ljudima ne može ili ne želi pomoći to nije naša briga. Ali, mi kao kršćani znamo da svi mi snosimo odgovornost jedni prema drugima bez obzira na vjeru, naciju ili rasu ljudi koji pate.

"Jedan neka nosi teret drugoga" (Gal 6,2) opominje nas sv. Pavao. Papa Benedikt XVI. to je formulirao u svojoj enciklici "Deus caritas est – Bog je ljubav" na način koji je neponovljiv. Mi se pokušavamo orijentirati prema tome. Istodobno smo svjesni da pri podjeli humanitarne pomoći ne može biti apsolutne pravde i da su naše mogućnosti i sredstva na žalost ograničeni. Ali, "bolje je zapaliti jednu svijeću, nego se žaliti na tamu", kako kaže jedna kineska izreka.

B

Kod skladišta u Varešu

Dolazak urednika lista "Bobovac" Mladenka Marijanovića na utovar pomoći za Vareš, a u svrhu pripremanja materijala za razgovor s dobročiniteljima i za reportažu, domaćini su također medijski iskoristili. Kod skladišta su se jedna pa druga pojavile reporterke Barbara Weigand i Heidi Fössel, a nakon obavljenog utovara i uobičajenog domjenka za sve koji su na tome radili, gosp. Alfons Vögele je prionuo raditi intervju s našim urednikom, kako bi čitatelji tamošnjih lokalnih novina kao oni koji se redovito odazovu akcijama i daruju pomoć, dobili informacije o aktualnom stanju u Varešu iz prve ruke. U svojim odgovorima naš urednik se fokusirao na nepovoljan status Vareša u trenutnoj političkoj i teritorijalnoj organizaciji zemlje i na egzistencijalnu ugroženost koja već predugo traje.

Günter Schuhmacher

VOLONTIRAM OD RANE MLADOSTI

Zovem se Günter Schuhmacher. Rođen sam u svibnju 1949. Poslije osnovne škole učio sam zanat mehaničara. Od rane mladosti radim kao volonter pri Crvenom križu u Reichenbachu. Kroz ovu dragovoljnu službu upoznao sam mnogo jada i nevolje, koje smo pokušali ublažiti koliko je to bilo moguće.

Preko tih zadaća u Crvenom križu upoznao sam se i s ratnim događanjima u Hrvatskoj i BiH, kada smo organizirali humanitarne Transporte prije svega u Mostar. Spontano smo osnovali skupinu "Pomoć Bosni" pri Katoličkom obrazovnom centru u Lahru-Reichenbachu. Od toga dana mi se trudimo redovito organizirati humanitarne Transporte s hranom, odjećom i higijenskim potrepštinama i poslati ih prema središnjoj Bosni. Osobno se brinem oko tehničkih poslova, kao što je pakiranje mnoštva paketa i svega što je s tim u vezi.

Prvim posjetom mladih iz Vareša, 1996. godine, kad je moja obitelj mogla ugostiti najmlađeg člana te skupine, nastala su osobna prijateljstva s obiteljima, koja su se kroz moje dolaskе u Vareš i druga mjesta u Bosni vremenom proširila i učvrstila. Moja obitelj je tako stekla mnogo prijatelja u Bosni i moji posjeti Varešu su uvijek novi doživljaji.

Prijateljstva s tako krasnim obiteljima, ti direktni kontakti s njima, suosjećanje s nevoljom i brigama kod tolikog broja ljudi, potiču me uvijek iznova na dragovoljno obavljanje ovog posla, jer za mene i za sve naše pomagače nevolja ima sasvim konkretno lice.

ZAHVALNOST JE NAMA DAR

Gospodo Theresia, paralelno s 15 godina humanitarne i obične ljudske pomoći iz Njemačke Varešu, treba spomenuti i punih 10 godina Vaše prisutnosti u Varešu. Kako je i kada počelo Vaše upoznavanje sa situacijom i ljudima u našem gradu, te što Vas je potom motiviralo da otvorite svoje srce Varešanima do nenadanih razmjera?

– Moj prvi susret sa skupinom "Pomoć Bosni" bio je poslije jedne sv. mise u listopadu 1995. Bila sam zadivljena aktivnostima ove male, privatne skupine i oduševljenjem s kojim oni pomažu. Kada sam čula da se traži terensko vozilo za jedno selo koje se nalazi u brdima Vareša, kako bi se moglo pomoći ljudima kod bolesti i u hitnim slučajevima, spontano sam odlučila darovati jedno takvo vozilo. Time je moj interes bio probuđen i odlučila sam se pridružiti skupini pri jednom od sljedećih putovanja. Tako sam koncem listopada 1997. prvi put krenula u Bosnu, a ono što sam tu doživjela i vidjela potaknulo me na razmišljanje o novoj zadaći za mene.

Bilo bi korisno da naši čitatelji saznaju koliko ste puta dosad posjetili Vareš odnosno one njegove ljude koji doista žive za susret s Vama, i koliko je, za usporedbu, Vaša pomoć prisutna u drugim mjestima u BiH? Osobno znam da ste se emotivno najviše vezali za Vareš i da imate nekoliko svezaka memoara u kojima je temeljito dokumentiran svaki Vaš dolazak u ovaj naš, na žalost, "neotkriveni Schwarzwald"?

– Narednih godina redovito sam išla sa spomenutom skupinom u Bosnu, ponekad dva ili tri puta godišnje, i do danas sam među njezinim hrabrim ljudima bila 17 puta. Središte svih tih putovanja bio je Vareš, ali mi posjećujemo i pomažemo i druga mjesta u bližoj i daljoj okolici jer svuda vidimo jad, nevolju i beznade koje je ljudima donio strašni rat. Tako sam onda počela pomagati i mladim obiteljima pri popravcima i izgradnji domova, ali sam bila aktivna i pri gradnji župnih kuća i crkava.

Sva ta putovanja i susreti s različitim ljudima učvrstili su našu malu skupinu, a prvih sedam godina pisala sam o svojim doživljajima i osjećajima – to su sjećanja koja ne bih htjela zaboraviti i izgubiti.

Vas mnogi u Varešu i okolici nerijetko uspoređuju s Majkom Terezijom zbog činjenice da ste, sveukupno gledano, pojedinačno najviše pomogli Varešu – širokom sloju ljudi, ali i svećenika. Prema tome su i Vaša iskustva zacijelo najraznovrsnija. Kažite nam kakva su to iskustva i, na koncu, koji su Vaši unutarnji doživljaji?

– Vrlo brzo sam si postavila glavnu zadaću, a to su kumstva. Ta kumstva omogućuju mladim ljudima da pohađaju školu i da studiraju. Meni je uvijek bio važan osobni kontakt s ljudima, a tako i kontakt sa svećenicima, i iz toga su se razvila mnoga srdačna prijateljstva. Naravno da ima i razočaranja, ako na osobni kontakt nema nikakva odjeka ili povratne informacije, ali ipak su to bile iznimke. Ono što me uvijek na određeni način žalostilo jest kad su svećenici s kojima smo godinama tako plodno surađivali morali odlaziti na službu u druge župe, ali našoj skupini uspjelo je surađivati i s novim svećenicima koji su dolazili na njihovo mjesto. Promjene u župama imale su i svoju drugu stranu. Budući da smo premještene svećenike slijedili i u njihovim novim župama, naš krug djelovanja postajao je s vremenom sve veći i veći, i danas je sve teže održavati i njegovati te osobne veze. Ali, ta prijateljstva su se pokazala kao istinska u mnogim teškim situacijama, tako da ne kanimo prestati njegovati ih i u budućnosti.

Bosna i njezini ljudi zauzeli su čvrsto mjesto u mom srcu i iznimno sam sretna da im mogu barem malo pomoći u pronalaženju nove snage i u stvaranju osjećaja da nisu sami i napušteni. Mi također doživljavamo tako puno zahvalnosti da uistinu mogu reći: i mi smo oni koji primamo darove!

B

Theresia Pfänder

KAD RAT PROĐE

Rat u koji smo ne tako davno upali, u kome smo doživjeli neslućene patnje iz kojih se izbavljao kako je tko znao i umio, izrodio je i bijedne primjere nečovještva, ali i pažnje vrijedne primjere ljudskosti, no sve to skupa danas najradije tjeramo iz svojih misli. Neki su zanemarili katarzu, a brisanje memorije obavili začuđujuće brzo. Stoga nam je poslije rata ostala još samo jedna, doduše dvostruka opasnost: da učinjena dobra djela, no i počinjena nedjela, (p)ostanu zaboravljena.

Vera Puljić

Tko se sjeća dobrotvora svog?

Kratka ispovijest gospođe Vere Puljić, Varešanke, ili kako sama voli naglasiti – Majdančanke po rođenju, koja se iz ovoga grada odselila prije 49 godina i živjela u Sarajevu, pa na vlastitu sreću – a pokazat će se i na sreću mnogih drugih – tri godine prije rata sarajevski stan zamijenila za stan u Splitu, apsolutno je pogodna prilika za prisjećanje na ratno vrijeme u kome je čovjek čovjeku bio potrebniji no ikad. A onda je u poslijeratnom vremenu čovjek čovjeku najednom postao nezahvalniji no ikad i, ondje gdje se zatekao, počeo misliti samo o sebi a sve

— Mladenko Marijanović —

manje o svijetu iz kog je – s nečijom pomoću, a ne samo potjeran zlom – upravo pobjegao. Tako su tijekom rata mnogi prognanici i izbjeglice pronašli utočište u Dalmaciji. Došavši tamo, konkretno u Split, našli su se u novoj bezizlaznoj situaciji. Sljedile su, naime, peripetije oko prijave, hrane, smještaja... No, tko je imao sreću da poznaje ili makar da čuje za gospođu Veru i njezina muža Dragu Puljića (inače roditelje u to vrijeme uglednoga televizijskog novinara i voditelja Ivice Puljića), taj se vrlo brzo riješio svih briga jer su Puljići spremno pritjecali u pomoć i znanima i neznanim. Zanimljivo je da su vršili prihvat ljudi iz dva pravca. Jednima, koji su se spašavali iz opkoljenog Sarajeva, upravo je Ivice davao njihov broj telefona i adresu u Splitu. To su bili Ivićini brojni poznanici i prijatelji, naravno svih nacionalnosti. Drugima su sami izlazili u susret, raspitujući se i tragajući za njima kada je naš grad doživio egzodus; dakle riječ je o Varešanima. To je trajalo dvije i pol godine, u periodu od 1992. do 1994. kada je preko njihova praga prešlo ukupno 267 osoba. Netko bi možda pomi-

PREGLED
IZBJEGLICA SA PODRUČJA VAREŠ
KONTINUIRANO KAMU - NAKON - OTOK ŠOLTA

1. Andrijević Vinko - Vardar	6
2. ... Ana	6
3. Zlović Vitemir	6
4. ... Božica	6
5. Andrić Tomislav	6
6. ... Eliza	6
7. Božić Marija	6
8. ... Marija	6
9. Zlović Drago	6
10. ... Mira	6
11. ... Ivo	6
12. ... Matilda	6
13. ... Zrinka	6
14. Martinović Marko	6
15. ... Maja	6
16. ... Kola	6
17. ... Suzana	6
18. Nikolić Luca	6
19. Marić Miro	6
20. Filipović Ivo	6
21. Križević Aljoša	6
22. ... Ljiljana	6

Popis vareških izbjeglica na Šolti u kolovozu 1995.

slilo da su Puljići bili upravitelji nekog izbjegličkog centra, međutim oni su dijelili svoje sardine sa svojim "štićenicima" živeći i sami osam mjeseci od humanitarne pomoći. Osim hrane i smještaja za prve dane, njihova je pomoć obuhvaćala kompletnu akciju "spašavanja" deprimiranih i dezorijentiranih ljudi – kako je zacijelo izgledao

svatko onaj tko je morao napustiti sav dotadašnji život i poći sa zavezljajem u neizvjesnost – od prihvata kod stadiona na Poljudu i prijevoza po Splitu do pomoći u ostvarivanju izbjegličkog statusa za ostanak ili pribavljanja dokumenata za odlazak. Sve je to gospođa Puljić obavljala ne žaleći truda i vremena, pa – i sama narušenog zdravlja – iscrpljene izbjeglice vodila liječniku zalažući se da imaju ne samo adekvatnu već i besplatnu zdravstvenu pomoć. A u kampu Rogač na otoku Šolti, gdje su izbjegli Varešani imali kolektivni smještaj, ustrojila je evidenciju o njima, vodila sastanke i zapisnike, pokušavala posredovati u ostvarivanju veza roditelja s njihovom djecom na ratištima i osigurala im dostavu humanitarne pomoći preko Kruha sv. Ante u Splitu. U jednome od sačuvanih Verinih zapisnika, sastavljenom 13. kolovoza 1995., kao prva, i nama veoma zanimljiva stavka stoji upisano traženje izbjeglica da im se osigura "časopis iz Vareša". Odmah zatim naveden je zahtjev dvadeset dvoje Varešana, koliko ih je tada bilo u kampu (među njima dvoje maloljetnih i jedan "neuračunljiv"), za povratkom u svoja mjesta "što prije i samo da bude organiziran". Međutim, Vera sigurno nije bila osoba koja bi to mogla riješiti, ali se barem potrudila da ostane zabilježeno. Sjećajući se danas tog vremena, ističe susretljivu Vesnu Zec, koja je kao socijalna radnica silno pomogla, te agilnog fra Vjeku Obrdalja, svećenika rodom iz Vareša.

Uslijed uznepredovale vlastite (šećerne) bolesti, zbog koje je još 1976. otišla u invalidsku mirovinu, a koja 1994. kulminira gubitkom oka, Vera prestaje biti u mogućnosti skrbiti o drugima. Dodatna je nevolja sustiže zetovom smrću, zbog čega privremeno odlazi u SAD i svoj dobrotvorni rad u kampu s vareškim izbjeglicama predaje pokojnom Karlu Schwarzu. Na kraju svoje ispovijesti iznijela nam je dvije stvari koje joj leže na srcu. Jedna je ružna, a jedna dobra, pa da ipak idemo prvo s ovom lošom. Osjeća se tužnom što je nitko nikad, a osobito poslije gubitka i oka i zeta, nije upitao barem za zdravlje. Nitko od čitave vojske onih kojima je pomogla. Tek je jedno pismo zahvale njoj, i obitelji Puljić općenito, od strane izvjesnoga Muhameda Bege Gradašćevića iz Gradačca, koji se sjetio kroz čiju je kuću prošao i dobio dragocjenu pomoć, nekada davno objavljeno u tisku. A sad ona dobra stvar. I pored svega, Vera se osjeća sretnom i nije joj žao što je pomagala, jer, kako kaže, to su bili moji Varešani.

[3]

**KNJIŽARA
TERZIC**

VAREŠ, Put mira 4
mob. 061 791 133

- ♦ školski pribor
- ♦ uredski materijal
- ♦ blokovska roba
- ♦ darovni program

■ UZNIŠTVO NIZAŠTO (2)

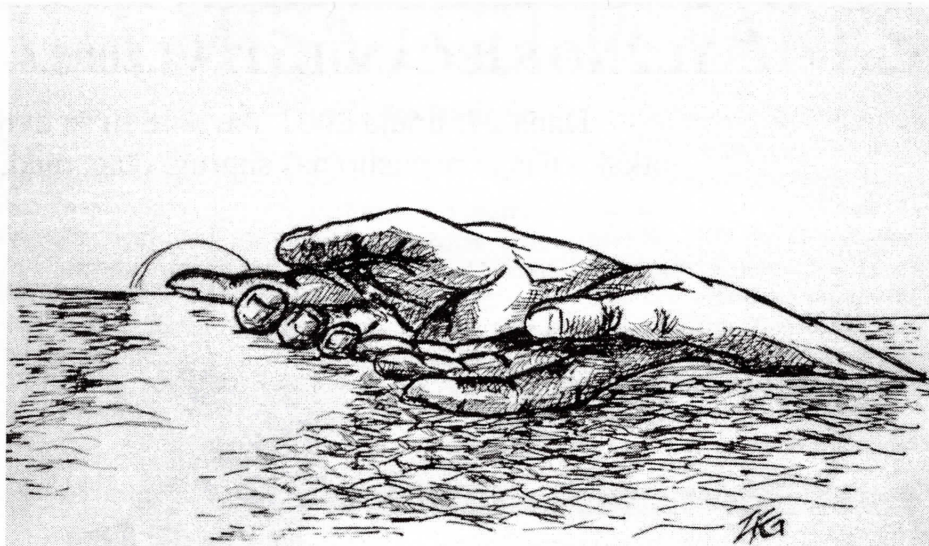
Na nagovor brojnih koji su pročitali o tome kako je dospio na otok Sveti Grgur, Mirko Grgić odlučio je nastaviti svoju ispovijest o boravku u zloglasnoj kaznionici sve do izbjavljenja odande i povratka u "normalan" život. O tome čitajte u nekoliko novih nastavaka.

— Piše **Mirko Grgić** —

Po dolasku na otok Sveti Grgur, smjestili su nas u jednu kamenu kućicu uz obalu, izdvojenu od ostalih objekata, a to je zapravo bila karantena. Tu smo završili zato da ne bismo zarazili ostale zatočenike na otoku, u slučaju da je netko od nas 12 "ponio" neku zaraznu bolest iz Centralnog zatvora u Sarajevu. U izolaciji smo proveli 14 dana i uzgred bili cijepljeni.

U blizini karantene nalazila se ekonomija gdje se uzgajalo razno povrće kao i smokve za potrebe kuhinje, te milicionara, namještenika i uprave otoka. Uz obalu se gradio kameni zid širine jednoga metra i visine oko dva metra koji je štiti ekonomiju od vjetrova i morskih valova i bila je to doista lijepa oaza. Na izgradnji zida radili su, razumije se, zatočenici. Potrebno je jako mnogo kamena za jedan takav zid, a moralo ga se nositi u rukama ili na *civarama* s obližnjega brežuljka.

Voditelj karantene, koji je i sâm bio zatočenik, objasnio je da bismo se i mi morali uključiti u izgradnju zida svojim dragovoljnim radom. Taj bi rad trajao dva do tri sata dnevno i poslije bismo se za nagradu mogli okupati u moru. Zvučalo je vrlo primamljivo: osmi je mjesec (1960. godine), sezona kupanja na vrhuncu, a mi onako blijedi i iscrpljeni poslije istrage u Centralnom zatvoru jedva smo to dočekali. Međutim, do tog našeg kupanja nikad nije došlo, a naš se "dragovoljni" rad produžio na deset do dvanaest sati dnevno. A najgore je u svemu tome bilo što je nadglednik radova pregledavao svaki naš doneseni kamen i ako mu se neki nije svidio

"DRAGOVOLJNI" RAD

morao je biti vraćen na mjesto odakle je iskopan i donesen. Taj je nadglednik također bio zatočenik i bilo mu je zapovjedbno da tako postupa s nama.

Jedan od poslova koji smo obavljali tijekom boravka u karanteni bio je nositi povrće u *sepetu* u kuhinju uprave. Tako je jednoga jutra došao red i na mene. Sjećam se kako sam na radu u kuhinji zatekao Varešanina Josipa Tokmačića. Pitao me hoću li probati rakiju koju su ondje ispekli. Isprva nisam vjerovao, a on mi ponudi aluminijski lončić. Sam Bog zna kako su uspjeli nabaviti alkohol. Srećom, u blizini kuhinje nije bilo milicionara, a niti čovjeka koji je nadgledao kuhinju, inače bismo se gadno proveli. Dobili bismo, možda, koji dan samice ili dodatnog "dragovoljnog" rada.

Naime, važno je i ovo objasniti. Zatočenici na otoku bili su ovako strukturirani: *inform-biroovci* (pristalice Staljina i Sovjetskog Saveza) ili, kako smo ih mi skraćeno zvali, *ibeovci*, zatim *hopovci* (pristalice Hrvatskog oslobođilačkog pokreta), najčešće studenti ili oni

Hrvati koji su imali svojih najbližih u emigraciji, a za koje se smatralo da podupiru ustaštvo, i na kraju – pijanci (oni koji su zgriješili u pijanom stanju, opsovavši državu ili Tita).

Svaki je zatočenik imao svoga isljednika, kojemu je svakih nekoliko dana morao ići na informativni razgovor. Tu smo instruirani tako da moramo pažljivo slušati što pričaju *ibeovci*, *hopovci* ili pijanci i to prenijeti isljedniku. U takvim okolnostima bilo je i onih koji su se služili klevetama i bili "dobri" suradnici isljednika, a za nagradu odlazili kući po nekoliko mjeseci ranije. Takve smo zvali ulizicama, a pojedini su nas zatočenici doista znali zavarati i iznenaditi svojim prijevremenim odlaskom.

Za neposlušne, opanjkane ili oklevetane zatočenike bilo je rezervirano petnaestak samica uklesanih u stijeni, sa željeznim vratima, a bile su smještene u brdu ponad paviljonâ. Sjećam se da se moj isljednik zvao Niño Rađenović i bio podrijetlom odnekud iz crnogorskog primorja, a upravitelj na Svetom Grguru za vrijeme moga boravka bio je Branko Eremić iz Beograda. **B**

**CVJEČARNA
PALMA**

VAREŠ

vl. Snježana Tomić tel. 032/ 843-465

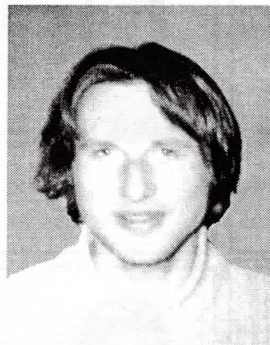
843-321

mob. 061/ 793-032

svježe cvijeće • buketi • vjenčani buketi
aranžmani • lončanice • vijenci
pogrebna oprema i usluge

PRIJEVOZ U ZEMLJI I INOZEMSTVU

TUŽNO SJEĆANJE (8.VII.2006. – 8.VII.2007.)

Dana 8. srpnja navršila se godina dana od prerane smrti našeg voljenog sina i brata

NENADA BOŽIĆA

... Divno si procvao bijeli cvijete,
prerano si rekao zbogom svijete,
bio si sreća, radost i sunce što je sjalo,
otišao si zauvijek, a vrijeme je stalo...

S ponosom i ljubavlju čuvamo uspomene na tebe.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji mama, tata i sestre s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE (27.VI.2005. – 27.VI.2007.)

Dana 27. lipnja 2007. navršile su se dvije godine
otkako nas je napustio naš suprug, otac, djed, brat i prijatelj

KARLO ŠVARC

Uspomenu na tebe čuvamo s poštovanjem i ljubavlju.
Počivaj u miru Božjem!

Tvoji: Lepa, Dragan i Dubravka, Karla i Fran

U SJEĆANJE

BOŽIDAR BOŠKO DŽALE
(14.VI.1957. – 14.VI.2007.)

Pedeset je godina prošlo, ali vrijeme ne briše
sjećanja na tebe.
Počivao u miru Božjem!

Sestra Vera Puljić

TUŽNO SJEĆANJE
(19.VI.2006. – 19.VI.2007.)

Dana 19. lipnja 2007. navršila se godina dana otkako
nije s nama naš dragi

JOZO VAROŠĆIĆ

Ni smrt ni vrijeme ne brišu sjećanja na tebe.
Počivao u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE
(8.II.2004. – 8.II.2007.)

U veljači ove godine navršile su se tri godine otkako
nije s nama naš dragi

IVO BATVIĆ

Godine prolaze, ali sjećanja na tebe zauvijek ostaju.
Počivao u miru Božjem!

Djeca: Mijo, Smiljka, Ana, Ilija, Maja,
Tomo, Josip, te nevjeste, zetovi i unučad

TUŽNO SJEĆANJE
(1.VII.2005. – 1.VII.2007.)

Dana 1. srpnja 2007. navršile su se dvije godine
otkako nije s nama naša draga

JANJA BATVIĆ rođ. Dodik

S vječnom ljubavlju čuvamo uspomenu na tebe.
Počivala u miru Božjem!

Djeca: Mijo, Smiljka, Ana, Ilija, Maja,
Tomo, Josip, te nevjeste, zetovi i unučad

IN MEMORIAM
Našim dragim roditeljima

**TEREZIJA
KAJIĆ**
rođ. Franjković
(2004. – 2007.)

**MIJO
KAJIĆ**
(2003. – 2007.)

Ostat ćete vječno voljeni i nezaboravljeni u našim srcima.
Neka vam je vječna slava.

Vaša djeca s obiteljima

IN MEMORIAM

Našem dragom rođaku

ROBERTU FRANJKOVIĆU
(2001. – 2007.)

Uspomenu na tebe ostaje vječno u našim srcima.

Cica i Aljoša Kos

TUŽNO SJEĆANJE
(6.VII.2006. – 6.VII.2007.)

Navršila se godina dana od smrti

NEDELJKA JAKARE

Uspomene na tebe ostaju živjeti.
Počivaj u miru Božjem!

Tvoja supruga

TUŽNO SJEĆANJE
(7.VII.1999. – 7.VII.2007.)

Navršilo se osam tužnih godina od smrti naše drage

KATARINE BRODIĆ rođ. Šokić

Godine prolaze, a mi te se sjećamo s
ponosom i tugom.
Počivaj u miru Božjem!

Sinovi Ivan i Anto, kćerka Ljilja i unučad

TUŽNO SJEĆANJE
(10.VII.1988. – 10.VII.2007.)

Dana 10. srpnja navršilo se 19 tužnih godina otkako
nije s nama naš dragi

PERO JOSIPOVIĆ, Daštansko

Vrijeme prolazi, ali nikad neće izbrisati ljubav i
sjećanje na tebe. Zauvijek ćeš biti u našim mislima i
molitvi.

Tvoja supruga Antonija i djeca Stijepo,
Mato, Davor, Željka i Marija s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE
(14.VII.1986. – 14.VII.2007.)

Dana 14. srpnja navršila se 21 godina od prerane
smrti našeg dragog sina i brata

ANTE CICE TERZIĆA

Počivao u miru Božjem!

Majka Terezija, braća Željko i Zoran s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE
(17.VII.2003. – 17.VII.2007.)

Dana 17. srpnja navršavaju se četiri godine od smrti
našega dragog oca, brata i djeda

FLORIJANA MILETOVIĆA

Sjećanje na tebe ostat će vječno.
Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji: djeca, unuke, nevjesta, zet i sestre

TUŽNO SJEĆANJE
(19.VII.2003. – 19.VII.2007.)

Dana 19. srpnja navršit će se četiri godine otkako
nije s nama naša draga majka, baka i punica

ANKICA ZADRO

Uvijek si u našim srcima i mislima.
Počivala u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE
(23.VII.2001. – 23.VII.2007.)

Dana 23. srpnja navršit će se šest godina otkako nije
s nama naš voljeni suprug, otac, djed, punac i svekar

PETAR KOKOR

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo te u srcima i
mislima.

Počivao u miru Božjem!

Supruga Ana, djeca Ljerka i Dario s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE
(26.VII.2006. – 26.VII.2007.)

Dana 26. srpnja navršit će se godina dana od kada nije
s nama naša draga majka, punica, baka i prabaka

JELKA MARIJANČEVIĆ rođ. Jarmanović

Vrijeme prolazi, tuga, praznina i bol ne prestaju.
Uvijek ćemo te se sjećati s puno ljubavi i poštovanja.
Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE

Na naše drage

**ZDENKA
MAROŠEVIĆ**
(1970. – 1992.)

**FRANO
MAROŠEVIĆ**
(1936. – 1993.)

Vrijeme prolazi, ali sjećanje na vas ne blijedi.

Počivali u miru Božjem!

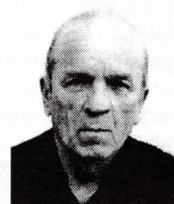
Vaši najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE

Navršile su se dvije godine otkako su
nas napustili naši dragi roditelji

**DRAGICA
MARTINOVIĆ**
(2005. – 2007.)

**LJUBOMIR
MARTINOVIĆ**
(2005. – 2007.)

Vrijeme prolazi, ali nikada neće izbrisati ljubav i sjećanje na vas.
Zauvijek ćete ostati u našim srcima i mislima.

Neka Bog nagradi vašu ljubav i dobrotu.
Počivali u miru Božjem!

Vaša djeca s obiteljima

Stadion u Vareš Majdanu danas

Sve za travu na igralištu

Aktivnosti oko postavljanja travnate podloge na nogometnom igralištu u Vareš Majdanu poprimile su razmjere opće akcije. Da tada nije bilo zanesenjaka i istinskih prijatelja, nogometni klub Vareš bi sasvim sigurno (što je uostalom bio i uvjet) administrativnom odlukom nadležnih preselio u niži rang natjecanja. Ta će akcija također izbaciti u prvi plan spretnoga i samouvjerenoga pok. Hilmo Imamagića.

Prvih 50-70 prostornih metara travnjaka postavili su, uz pomoć vareških volontera, stručnjaci za hortikulturu i djelatnici poduzeća "Stadion Koševo", koje se ujedno brinulo o parkovima i nasadima grada Sarajeva. Sve stručne i radne operacije na prvim metrima travnate površine studiozno je i pomno pratio, a ujedno i sebe praktično provjeravao, član Uprave kluba Hilmo Imamagić. Ubrzo je predložio Upravi da on preuzme daljnje aktivnosti, egzaktno dokazujući da, po cijeni koja se plaća izvođaču po postavljenom prostornome metru, neće biti moguće postaviti travu ni na pola igrališta. I odlučeno je da Hilmo s volonterima nastavi rad, a da stručnjaci iz Sarajeva povremeno kontroliraju kvalitetu izvedenih radova.

— Piše Miroslav Markotić —

Ovdje je potrebno načiniti digresiju i ispričati kratku priču o Hilmi Imamagiću, koji je bio kompleksna ličnost, dokazani lokal-patriot i čovjek neospornih kvaliteta.

U nizu svojih sklonosti univerzalnim saznanjima, Hilmo je pose-

bno volio dvije stvari: letenje i matematiku. Kao mladić služio je vojsku u domobranskom puku u Zagrebu i našao se među 80-ak kandidata koji su odabrani za obuku u njemačkoj vojsci za pilote borbenih zrakoplova. Od cijele skupine samo su Hilmo i jedan njegov kolega uspjeli proći rigorozne tes-

Prodaja zahvalnica koje je klub pustio u optjecaj s ciljem da se prikupljaju sredstva za postavljanje trave na igralištu, dovela je gotovo do obračuna među znanim i neznanim simpatizerima Kluba, od kojih se svaki trudio postati rekorder u prodaji. A rekorderi su ipak bili slastičarna Ramadan i Nun, djelatnik na kiosku kod kamenog mosta, inače osvjeđeni prijatelji NK Vareša.

Tako je jedan djelatnik Direkcije RiŽ Vareš kod Nuna svakoga jutro kupovao novine i cigarete, nišku Moravu. Kao i svakom od svojih kupaca, Nun mu je uljudno ponudio da kupi zahvalnicu. No, stalna mušterija ne samo da ga je odbila, nego i uvrijedila kazavši: "Nisam doručkovao mamene (luđe) krave pa da pomažem 22 luđaka koji sat i pol trče za loptom!".

Sljedećega jutra taj je očiti antinogometas uobičajeno došao kod Nuna i pozdravio ga, ali ovaj nije odgovarao. Sačekavši malo, zatraži ono što je uzimao svakoga jutra: "Nune, molim te novine i ci...". Nun je kao iz topa odgovorio: "Nema ni novina ni cigara!". "Kako nema kad ih vidim...?". "Nek' vidiš! To su moje novine, ja sam ih sve kupio, a tvojih je cigara nestalo!", odgovorio je ljutito Nun svom starom kupcu. Vidjevši da je vrag odnio šalu, sutradan je kupljena zahvalnica i život je nastavio dalje svojom kolotečinom. Stjecajem okolnosti, Nun će kasnije svojoj dugogodišnjoj mušteriji povremeno besplatno davati novine i cigarete...

tove. To se posebno odnosilo na psiho-fizičke sposobnosti, poznavanje matematike, ali i poznavanje njemačkog jezika iz oblasti struke, tehnike, tehnologije i vojne komunikacije.

Leti na tada čuvenim lovcima tipa "Messerschmitt". Sudjeluje u bitci za Englesku, ali biva srušen nad La Mancheom. Izbavlja se, vraća u Hrvatsku i nastavlja s letenjem. Osobno mi je kazao da je jednom prilikom, leteći iznad Vareša, poslao pozdrav krilima zrakoplova. Pred kraj rata njegova jedinica prelazi partizanima, što mu je vjerojatno spasilo život.

Kao vrsni poznavatelj matematike, posebno analitike i kombinatorike, zapošljava se u Rudniku i željezari Vareš kao ekonomist-analitičar. Sve je u životu, pa i u kontaktu s običnim ljudima, svodio na matematičke aksiome po kojima lijeva strana uvijek mora biti jednaka desnoj. Nejednakosti nije volio. Tako je svojim analizama precizno dokazivao da su troškovi proizvodnje u RiŽ Vareš neracionalni, a posebno oni koji se odnose na efektivno korištenje radnog vremena. Postaje kritiziran od strane samoupravljača na sastancima koji se drže upravo za radnog vremena.

I upravo ga je to ogromno praktično iskustvo spriječilo da dobije fakultetsku diplomu. Razlog je bio banalan: dvojici profesora na ispitima samouvjereni je pokušao dokazati da su oni zapravo i teoretske i praktične neznalice. Bio je krcat raznim (re)organizacijskim, tehničko-tehnološkim i inim idejama od kojih ni jednu nije realizirao. Posljednji ga je rat zatekao u Splitu, gdje je pronašao svoje bivše suborce i uspio materijalizirati godine provedene u Drugom svjetskom ratu.

Travnati je pokrivač na nogometnom igralištu u Vareš Majdanu i danas, nakon 40 godina, u dobrom stanju (iako su ga, iz prevencije od možebitno podmetnutih bombi, dubinski pretraživali vojnici multinacionalnih snaga prije slijetanja helikoptera s visokim američkim izaslanstvom prilikom posjeta Stupnom Dolu u ožujku 2000.), uglavnom zahvaljujući Hilmi koji se prilikom postavljanja trave strogo pridržavao agrotehničkih propisa. Koliko je meni poznato, taj posao bio je jedan od rijetkih koji je uspješno priveo kraju. Na koncu, evo još jednoga podatka o njegovu karakteru: bio je prvi Varešanin koji je uzeo kredit za izgradnju kuće. I tu je dokazao svoj matematičko-futuristički genij. Naime, vremenom su knjigovodstveno-administrativni troškovi postali mnogo veći od rate kojom je otplaćivao kredit.

B

KOSO MOJA, IDI KOSI SAMA

Piše Dunja Šego

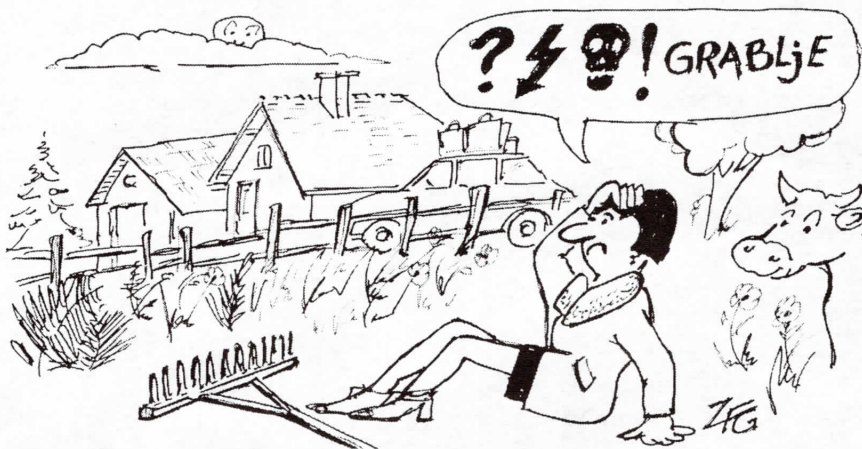
UZGAJAJMO LAVOVE

Prva stvar koji začudi svakog stranca kad kroči na tlo naše zemlje bilo kojim putem, i makar se provezao samo onih par kilometara od zračne luke Butmir preko prometnoga čvorišta na Stupu do Sarajeva, jest naša rodna trava kraj ceste. U zemlji u kojoj se svi žale na nezaposlenost, nema toliko nezaposlenih koji bi se primili da to pokose i urede.

Sam grad Sarajevo pruža nešto drugačiju sliku, a i to samo uz glavne prometnice, no čim se malo zađe okolo i u provinciju naša zemlja zablista u svom punom sjaju. Neurednost javnih površina i nekultivirano zelenilo što se nadnosi nad cestu dio su i vareškoga imidža.

I svatko se iz bijeloga svijeta normalno zapita kako nam to ne smeta. Jer nismo mi toliko nepismeni niti ograničeni da ne možemo otići vidjeti kako se to održava u drugim zemljama i prepisati iz njihove teke što god. Baš suprotno. Mi smo zemlja i te kako upućenih vlastodržaca koji se voze u sofisticiranim automobilima, koji su im dapače i zatamnjeni da ne bi na njih tako važne iskočio kakav lav upravo iz te duboke trave kraj ceste.

Vareš kao grad tradicije i u kome je urednost bila jedna od glavnih vrlina, sad je u ovim ljetnim danima kad ga se masovno posjećuje totalno razbarušen. Kosa mu pada u oči, dlake strše iz ušiju, a u koritu Stavnje vjerojatno ima i nepoznatih biljnih vrsta. Sva je naša logika: može vako do jeseni, trava će se zatim sama povaljati, a uto će i snijeg.

LOVAC NA KOSCA

Uloviti danas prizor kosca na otvorenoj njivi i fotografirati ga, žali mi se kolega koji je u uredništvu, gotovo je nemoguća stvar. Gledao sam, veli on, mačku koja je satima čekala na jednog miša u blizini njegove rupe, ulovila ga, smazala i odrijemala na suncu, pa došla ponovno vrebati, a da ja pritom na okolnim padinama nisam ulovio u svoj objektiv nikog živog. Vjerojatno si pogriješio tajming, ljudi ti ne vole kositi po vrućini... – tobože ga tješim.

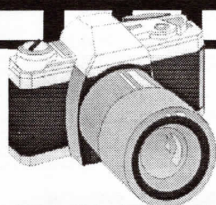
Vidim i sama da je kosa zapravo jedna od alatki koja samo čeka da se u Varešu otvori muzej starinâ. Mjesto gdje se još nekako može vidjeti čovjeka koji mlati kosom je dvorište oko kuće, po vareški nakrcano cvijetnjacima i vočkama koje svake prijestupne godine malo rode, pa zato razumijem svog kolegu: on taman da okine, a i taj mu kosac za nešto zamakne.

I tako ti se zapadni svijet s razlogom čudi nama i našim obradivim površinama koje stoje zapuštene i neiskorištene, dok se u isto vrijeme čeka i uzima humanitarna pomoć. Rat je pogrešno naučio čestita čovjeka da mu više ne treba ni gredica luka jer uvijek ima negdje netko tko mu je dužan pomagati pa neće sigurno umrijeti od gladi ili od nerada.

Krivo bi bilo okriviti bezvoljnog pojedinca za taj moderni trend nego treba u prvom redu okriviti društvo i sve one petljance što pred izbore pokreću tvornice i otvaraju putove, za koje se poslije ispostavi da je i bolje što se ne vide iz korova i drači.

Vareški čovjek i njegov grad suvremeni su primjer Robinsona Crusoea; bradonje u ritama na pustom otoku koji se satra mašući potrganom potkošuljom na štapu, a svi brodovi prolaze nekako podalje od njega. A oni pak što dolaze i prolaze kroz Vareš s kamionima raznim, odvozeći drvo, kamen i željezo, naposljetku odu puni k'o brodovi.

Otuda i ne čudi mnogo što nam posvuda najviše cvatu čičci i koprive, i nije to ništa u usporedbi s mogućnošću da u Varešu uskoro i napuštene kuće počnu padati po glavnoj cesti.

KLARIN FOTOZAPIS

Vareška drvna
industrija!

PRIREDIO J. KLARIĆ

									BOBOVAČKI TOPONIMI (3)	STANOV- NICI VELIKE GORICE	UPALA OČNE ŠARENICE	UZVIK IZ ISTOČ- NJAČKE BAJKE
									UZVISINA S KULOM NA SLICI			
									EPOHE			
									NADIMAK GLUMICE ELIZABETH TAYLOR			
									ITALINA ODMILA			
									TENISAČICA CLIJSTERS			
Autor: Č. Jelić	DRAŽENOVA IMENJA- KINJA	MIŠIĆ OBRTAČ	NAMETNUTI POŠAO ILI OBVEZU	PAS KOJI GONI DIVLJAČ (množ.)	UTJELOV- LJENJE BOŽANSTVA U HINDUSA	ARAPIN IZ MISIRA, MISIRLIJA	"LITRA"	TENISAČICA HUBER	"GRAM"		KISIK	
									POKLON		MUDRI ŽIDOVSKI KRALJ	
KREPKOST U ODMAK- LOJ DOBI (fig.)												
PROKOP NA BOJIŠ- NICI (množ.)							ČUD, PRIRODA					
MAKEDON- SKI SKLA- DATELJ BADEV							PTIČJI ORGAN ZA LETENJE REŠETA					
PODNIJETI ŽALBU									DRAŽ, ŠARM			
									SUMPOR			
MORALISTI								USAMLJENI				
								IVAN KATALINIĆ				
ZAPISATI, ZABILJEŽITI									ORGAN NJUHA			
									"LUMEN"			
ARIJAN ODMILA				B	ZUBNA GLEĐ (množ.)							

RJEŠENJE SKANDINAVKE, vodoravno: vis, ere, liz, ita, kim, ose, g, o, druga mladost, rovovi, narav, atanas, krilo, žaliti se, čar, eitičari, sami, notirati, nos, art, cakline.

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Federacije BiH, broj 08-651-311-4/98, list "Bobovac" upisan je u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 817, a mišljenjem istog ministarstva oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš ✧ za izdavača: Željko Franjić ✧ adresa uredništva: 71330 Vareš, Stojkovići bb, tel.: +387(0)32/ 849 050, fax: +387(0)32/ 849 051 ✧ internetska adresa: <http://www.vares.pp.se> ✧ e-mail: listbobovac@hotmail.com ✧ žiroračun u KM: 199-047-00042902-61 kod ABS banke d.d. Sarajevo, s naznakom: za list "Bobovac" ✧ naklada: 1000 primjeraka ✧ izlazi jedanput mjesečno ✧ glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marijanović ✧ uredništvo: Zlatko Filipović, Željko Ivanković, Čedomir Jelić, Alen Kristić, Dubravko Tokmačić i Mijo Vidović ✧ računalna priprema: "Art company" d.o.o. Kiseljak ✧ tisak: "Yoker" Busovača

1961.

2007.

Pozivamo sve vas, poštovani
čitatelji, koji imate
sačuvane stare fotografije,
a koje su od važnosti i
vrijednosti za cjelokupnu
varešku sredinu, da nam ih
ustupite u svrhu
objavljivanja u ovoj rubrici,
poslije čega će vam biti
uredno vraćene.

A sutra...?

ORLJA

Jedna od prirodnih rijetkosti koje podno svojih obronaka krije planina Zvijezda je i Orlja, izvor tople i hladne vode, izvor zelenila, mira i spokoja. No, da Orlje nije jednostavno doći. Od znamenite Očevije kroz kanjon u Križeviče, pa desno. Nakon dva kilometra uskoga makadamskog puta, usječena u okomite kamene litice, pred putnikom namjernikom otvara se krajolik koji je Zvijezda dugo skrivala od ljudske nesmotrenosti i pohlepe.

To je mjesto gdje voda, kad izvire i kad teče, ne žubori i ne grolji nego "orlja", priča svoju priču o neznanoj prošlosti, ali i o strahu od onoga što je očekuje u budućnosti.

Nedavno je tako u posjet Orlji došao šejk iz Arabije. Zanimemio pred skladnošću vode i okoliša, okusa zraka i plavetnila neba, i smjesta upitao sadašnjeg korisnika da mu to proda. Naš, bosanski čovjek, smireno mu je i kratko odgovorio: "Iako si šejk, nemaš ti para da ovo kupiš: ovo je i nama od Boga samo na posudbu dano..."

